

PRESES APSKATS

Sagatavoja:
Uzziņu un informācijas centrs
Latvijas Nacionālā bibliotēka

02.04.2026

Preses apskatā:

Latvijas Literatūras gada balvas nominanti; Intervija ar grāmatu mākslas konkursa "Zelta ābele" balvas "Gada mākslinieks" saņēmēju, dizaineru Klāvu Priedīti; Daugavpilī notika forums "Kultūras dialogs - vēlmes, izaicinājumi un perspektīvas"; Pārlielupes bibliotēkas vadītāja Jana Ķepīte; Intervija ar Krapes bibliotēkas vadītāju Laura Jefimovu; u.c. bibliotēku aktualitātes.

Žurnālā "A12" aprīļa/maija numurā raksts par kultūrvēstures pētnieci Rutu Cibuli - Latgaliešu kultūras gada balvas "Boņuks 2025" saņēmēju par mūža ieguldījumu latgaliešu kultūras attīstībā. Žurnālā informācija par izstādi "Provansas krāsas" Latgales Centrālajā bibliotēkā. Žurnālā "Deko" informācija par LNB izstādes "Teksts mūs neinteresē" dokumentējošo izdevumu. Žurnāli pieejami LNB Periodikas lasītavā.

Preses apskatā iekļauti raksti no Latvijas centrālajiem un reģionālajiem laikrakstiem.

Zināmi LALIGABA pretendenti

Nosaukti Latvijas Literatūras gada balvas (LALIGABA) nominanti un speciālbauvēju ieguvēji. Mūža balvu par nozīmīgu ieguldījumu Latvijas literatūrā ekspertu komisija nolēmusi piešķirt tulkotājam Jānim Krastiņam. Apbalvošanas ceremonija notiks 17. aprīlī plkst. 19 Rīgas Centrālīgus gaļas paviljonā, atbalstot ieceri tuvākajos gados to pielāgot mākslas un kultūras funkcijām.

Ekspertu komisija lēmusi šogad piešķirt speciālbauvēju žurnālam "Jaunā Gaita". Kā uzsvēra LALIGABA žūrijas eksperte, tulkotāja un redaktore Ieva Lešinska: "Dzimis ASV 1955. gadā, žurnāls "Jaunā Gaita" ir visilgmūžīgākais literatūrai un kultūrai veltītais periodiskais izdevums latviešu valodā. Izdevums, kas daudzus gadus desmitus uzrunāja brīvdomīgākos trimdnieku vidū, nekad nav vairojis no polemikas vai nostāšanās pret konjunktūru, taču vienmēr saglabājis uzticību Latvijas brīvībai un latviešu valodai."

Trešdien, 1. aprīlī, plkst. 18 bāra "Aleponija" (Ernesta Birnieka Upiņa ielā 22) norisināsies nominantu dzejas lasījumi, savukārt 9. aprīlī plkst. 18 Latvijas Nacionālā rakstniecības un mūzikas muzeja mansardā (Mārstaļu ielā 6) pulcēsies prozaiki un prozas tulkotāji. Ikviens interesents laipni aicināts tajos piedalīties.

Šogad žūrijā darbojas ekspertu komisijas priekšsēdētāja, tulkotāja, publiciste un redaktore Ieva Lešinska, literatūrzinātnieks, literatūras kritiķis un muzeja darbinieks Arnis Koroševskis, dzejnieks un atdzejotājs Edvards Kuks, rakstniece Kristīne Ulberga; dzejnieks, rakstnieks un daudz mākslinieks Raiķis, autore un tulkotāja Signe Viška, filozofe un publiciste Sofija Anna Kozlova.

Latvijas Literatūras gada balva ir gada nozīmīgākais notikums literatūras nozarē Latvijā. Tas nodrošina literāro darbu profesionālu izvērtējumu un atzinības izteikšanu autoriem par gada izcilākajiem Latvijas rakstniecība publicētajiem darbiem. **KZ**

ANITA BORMANE

UZZIŅA

LATVIJAS LITERATŪRAS GADA BALVAS NOMINANTI:

- **Labākais dzejas autordarbs latviešu valodā:** Agnese Rutkēviča "Vientulības drošības noteikumi". Izdevējs "Aminoni"; Arnis Ostups "Patiesība" ("Neputns"); Ivars Šteinbergs "Stāsti" ("Neputns"); Jānis Rokpelnis "Nomods" ("Neputns"); Ligija Purīneša "Magnificat" ("Valodu māja").
- **Labākais prozas autordarbs latviešu valodā:** Andra Marfelde "Kosmonauta iela". Izdevējs "Dienas Grāmata"; Inga Ābele "Milamā" ("Dienas Grāmata"); Osvalds Zebris "Dzīvi" ("Dienas Grāmata"); Vilis Kasims "Svešuma grāmata" ("Latvijas Mediji").
- **Labākais literatūras autordarbs bērniem latviešu valodā:** Anete Grīnberga "Spoks un Mākoņu pilsēta". Izdevējs "Zvaigzne ABC"; Inese Keštere "Pirkstainītis, Dārainītis" ("Latvijas Mediji"); Ivars Šteinbergs "Ams, ams, ams!" ("Liels un mazs"); Luīze Pastore "Laimas govjs" ("Liels un mazs"); Osvalds Zebris "Andris un Kalna Klapētājs" ("Liels un mazs").
- **Labākais prozas tulkojums latviešu valodā:** Hesuss Kairasko "Zem klajas debess"; tulkojis Edvīns Raups. Izdevējs "Jāņa Rozes apgāds"; Juns Fose "Kaidis nūteikti atīs"; tulkojusi Jūlija Tumanovska ("Valodu māja"); Maiks Johansens "Mācītā doktora Leonardo un viņa nākamās mīļākās, daļās Alcestes, ceļojums uz Siobodas Šveici"; tulkojusi Māra Polakova ("Aminoni"); Sāra Baume "plūst vist krist vist"; tulkojis Ilmārs Šlāpins ("Jāņa Rozes apgāds"); Terijs Pračets "Sardzel Sardzel"; tulkojusi Māra Polakova ("Prometejs").
- **Labākais atdzejotājs latviešu valodā:** Federiko Garsija Lorca "Dzejnieks Ņujorkā"; atdzejojis Arvis Vigulis. Izdevējs "Neputns"; Haso Krulls "Atvere"; atdzejojis Guntars Godiņš (žurnāla "Punctum" atbalsta biedrība); Lūba Jakimčuka "Donbasa apriņķis"; atdzejojis Māra Polakova, Māris Salējs, Ingmāra Balode ("Orbita"); Ostaps Slivinskis "Ziemas karalis un citi dzejoj"; atdzejojis Māra Polakova, Māris Salējs, Jānis Elsbergs, Ingmāra Balode, Arvis Vigulis ("Orbita"); Romāns Honets "ziema, maldī"; atdzejojis Ingmāra Balode (žurnāla "Punctum" atbalsta biedrība).
- **Spilgtākā debija literatūrā latviešu valodā:** Alise Bogdanova "ne tev, zivs". Izdevējs "Orbita"; Ausma Perons "Tā beidzot Tu" ("Strāva"); Kirils Ecijs "te nu ir tā vasariņa" ("Neputns"); Sintija Kampāne-Štelmahere "dārzs" (žurnāla "Punctum" atbalsta biedrība).
- **Spilgtākais darbs dramaturģijā:** Biruta Zujāne "Sarkanās kurpītes". Publicēts "Avīzes Nosaukums". Izdevējs "Niedrības Bosaukums"; Inga Gaile "Sliktā māte" ("Dienas Grāmata").
- **Spilgtākais darbs literatūras pētniecībā:** Jānis Ozoliņš "Ievads naratoloģijā". Izdevējs LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts; Līta Silova "Pēclais" ("Dienas Grāmata"); Pauls Daija "Apgaisības starnieki: vācbaltiešu mācītāji latviešu rakstniecībā, 1815-1848" (Latvijas Nacionālā bibliotēka).

Avots: Kultūrzīmes

Datums: 01.04.2026

Grāmatu zelts un putekli

DIĀNA JANCE

Šogad grāmatu mākslas konkursa "Zelta ābele" balvu "Gada mākslinieks" žūrija piešķir dizaineram Klāvam Priedītim, kurš "apliecinājis savu talantu un varēšanu veidot mākslinieciski augstvērtīgus izdevumus, kas šogad konkursam iesniegti vairākās kategorijās. Viņa izvēlētie dizaina risinājumi un iedziļināšanās gan grāmatas saturā, gan grafiskā dizaina iespējās turpina piesaistīt gan žūrijas, gan lasītāju uzmanību".

Par iedziļināšanos, mīlestību pret grāmatām un to netveramo, bet tik nozīmīgo starojumu dizaineru izvaicāja arī "Kultūrzīmes".

Ko jūs vērtējat, paņemot rokā grāmatu?

K. Priedītis: Grāmatas iedalās divās kategorijās – laba vai slikta grāmata. Paņemot rokās jebkuru grāmatu, kas vien mani uzrunā, pirmā rodas gluži intuitīva sajūta, tāda netverama. Grāmatai kā objektam ir zināma aura, kuru tā izstaro un kas liek to paņemt rokās. Tikai tad sāc pieslēgt domāšanu un skatīties, kas ir risinājumi, materialitāte, poligrāfiskā kvalitāte, iespiedtehnika. Tiesa, manas zināšanas ir nedaudz citādas kā parastam lasītājam, tāpēc skrupulozi skatos – kādi burti izmantoti, kādas proporcijas, kāds salikums tekstam? Kādas bildes? Vai tās ir aprādātas? Cik kvalitatīvi aprādātas? Vai materialitāte atbilst grāmatas saturam, tēmai? Kāds ir grāmatas kā objekta saturiskais un simboliskais vērtējums? Taktilās sajūtas un maņas, ko uzveram ar redzi, ir vesela buķete. Principā interesanti arī, kā grāmata skan un smaržo, no tipogrāfijas tām ir ļoti specifiska smarža. Iespējams, var domāt arī, kā pati grāmata garšo, tiktāl vēl neesmu ticis.

Atskatoties vēsturē, ar kuru brīdī Latvijā aizsāka pievērst tik lielu uzmanību grāmatu dizainam?

Droši vien par dizainu domāja jau kopš pirmsākumiem 16. gadsimtā, kad tika iestiprinātas pirmās grāmatas. Latvijā tradīcija bija diezgan spēcīga jau pirms valsts nodibināšanas, grāmata iespiedējiem bija izveidojusies ļoti spēcīga tipogrāfiskā, poligrāfiskā bāze, viņi darbojas tiešām ražīgi. Tad nāca Pirmais pasaules karš, jūkas, un poligrāfiskā kvalitāte stipri nokritās. Tomēr pēc Latvijas valsts nodibināšanas brīvvalsts laikā kvalitāte atgrie-

KARĪNAS MIEŽĀJAS FOTĒ

Klāvs Priedītis: "Grāmatai kā objektam ir zināma aura, kuru tā izstaro un kas liek to paņemt rokās. Tikai tad sāc pieslēgt domāšanu un skatīties, kas ir risinājumi, materialitāte, poligrāfiskā kvalitāte, iespiedtehnika."

zās diezgan ātri, un divdesmitajos gados grāmatas kļuva ļoti izsmalcinātas.

Tā nu ir sagādījis, ka esmu arī grāmatu kolekcionārs, ļoti daudz interesējos tieši par grāmatrūpniecības kultūru starpkaru laikā. Starpkaru laikā vairāki izdevumi ir ļoti kvalitatīvi, piemēram, varu minēt 1925. gadā Jāņa Rozes apgādā izdoto "Grāmatu par grāmatu". Tā bija ļoti laba, izcilā poligrāfiskā kvalitātē, ar dažādām ielīmēm, dažādām drukas tehnikām. Mūsdienās ko tādu bez liela finansiāla ieguldījuma nemaz nevarētu tik vienkārši uztaisīt. Lidz pat okupācijai grāmatu izdošana Latvijā attīstījās ļoti, ļoti kvalitatīva veida, jāpiemin "Zelta ābele". Mikēlis Goppers apgādu dibināja 1935. gadā, domājot par augstvērtīgām grāmatām mākslinieciski kvalitatīvā apdarē, par grāmatām kā mākslas darbiem. Grāmatas zināmā veidā ir kultūras nesēji, turklāt ne tikai grāmata kā čaula, ietvars, protams, ļoti būtisks ir arī saturs. Goppera izveidotā izdevniecība "Zelta ābele" mēs godinām ar mūsdienu grāmatniecības mākslas balvu "Zelta ābele".

Tad nāca padomju laiki, droši vien visiem ir atmiņā, kādas bija tā perioda grāmatas, kuras lielākoties bija kļuvas par masu preci. Tad,

padomju okupācijai beidzoties, atkal sākas jūka laiks ar tipogrāfisku brīvību, bet arī ierobežotiem resursiem, visi laikmeta garā mēģināja kaut ko taisīt.

Tagad, pēdējos piecpadsmit, divdesmit gadus, grāmatām atkal tiek pievērsti ļoti liela uzmanība un to dizains no otršķirīga plāna pārņests ja ne priekšplānā, jo priekšplānā tomēr ir saturs, bet ļoti tuvu tam. Grāmata atkal kļuvusi par mākslas objektu.

intīmāku. Principā dizaineram ir brīvas rokas, lai rīkotos un darbotos. Citādi notiek valstis, kur daudzviet grāmata tiek uzskatīta par patēriņa preci.

Vienlaikus grāmatas lasītājam ir diezgan dārgas. Kādos aspektos jūs esat gatavs atkāpties no mākslas uzstādījumiem?

Grāmata un tās cena ir interesanta tēma. Manuprāt, grāmatas jānodala un jāskatīto pēc zināmas tipoloģi-

Mūsu valstī ir ļoti pateicīga vide, lai mēs radītu ļoti skaistas un izsmalcinātas grāmatas.

Mūsu grāmatas ir ārkārtīgi skaistas, to apliecina arī dažādas balvas pasaulē...

Mūsu valstī ir ļoti pateicīga vide, lai mēs radītu ļoti skaistas un izsmalcinātas grāmatas. Poligrāfiskā kvalitātē ir ļoti augsta, es pat teiktu, pasaulē augstākajā līmenī, tur nav nekādu ierobežojumu. Materiāli pieejami ļoti daudz un dažādi, tipogrāfijas tos pasūta no ārzemēm, Itālijas, ir arī vietējie materiāli un visvisādas tehnikas. Turklāt Latvijā mazas tirāžas grāmatas veidošanas procesu padara

jas. Ir grāmatas, kuru primārā funkcija ir aiznest tekstu līdz lasītājam. Arī tās var iespīest kvalitatīvā veidā – ar labu dizainu, bet ar ļoti demokrātiskām izmaksām, vienkāršākiem materiāliem, kā primāro uzsvērot, lai lasītājiem grāmata būtu lēta. Tiesa, cits stāsts būs uzņemums, ko liek katra izdevniecība un grāmatu veikali. Otrs grāmatu tips ir grāmata kā objekts. Tādai grāmatai ar lasītāju veidojas ļoti intīmas attiecības un grāmata kā objekts var kļūt gan kā izziņas avots, gan arī mākslas ob-

jekts. Turklāt tajā brīdī, kad lasītājs paņem šo objektu rokās, viņam var rasties pat terapeitiska pieredze.

Mēs dzīvojam absolūti informācijas intensitātē, kur par mums konstanti gāžas bezsaturīga informācijas plūsma. Grāmata kā objekts paver ceļu, kur mums apstāties, atpūsties, atvilkt elpu un būt šeit klātesamībā ar kvalitatīvu, izvēlētu saturu, kura izstrādē iesaistījušies ļoti daudz cilvēku. Tas nav mazsvarīgi, jo bieži vien cilvēkiem nav zēl naudas par diezgan dārgiem kursiem, kaut kādām lekcijām, par visādām pašizausmes lietām. Bet arī grāmata ir pašizausmes objekts, kas mūsdienu noslogotajā un pielādētājā laikā pilda zināmu un augstvērtīgu funkciju.

Domāju, ka nepieciešams pārfokusēt uzmanību, kā mēs skatāmies uz grāmatu, kur grāmata nav tikai ikdienišķa, plaša patēriņa prece, lai pēc tam ar to notiktu jebkas. Grāmatai ir jābūt mākslinieciskai lietai, kuru gribas novietot interjerā kā mākslas objektu un pret to arī attiecīgi izturēties.

Ko jūs ieteiktu darīt ar padomju okupācijas laika pelēkajiem, praktiski nesaredzamajiem tekstiem?

Caur sevi jāizlaiž daudz interesantu jautājumu. Piemēram, paņemot rokās grāmatu, kas runā par kara tematiku vai par padomju okupācijas laikiem, lietotājam sensitīva līmenī rodas pavisam citas sajūtas. Uz vai katru tā perioda grāmatu būtu jāraugās individuāli. Savulaik tas veidoja arī manu augšanas pieredzi, bērnišķīgi biju kopā ar ļoti daudzām grāmatām, stāp kurām bija arī padomju izdevumi.

Tiesa, paņemot rokās grāmatu, kas runā par kara tematiku vai par padomju okupācijas laikiem, lietotājam sensitīva līmenī rodas pavisam citas sajūtas. Uz vai katru tā perioda grāmatu būtu jāraugās individuāli. Savulaik tas veidoja arī manu augšanas pieredzi, bērnišķīgi biju kopā ar ļoti daudzām grāmatām, stāp kurām bija arī padomju izdevumi. Tiesa, tipogrāfiskā kvalitātē lielākoties ir slikta, salikums nav ne tas labākais, ne interesantākais. Tomēr dažām no padomju perioda grāmatām arī mūsdienās ir sava vieta un funkcija, piemēram, klasiku darbi, turklāt dažādi no mākslinieciskajiem risinājumiem joprojām ir interesanti. Vienkārši nepieciešams ļoti skrupulozi izšķirt, kuras no kāpēc no šīm grāmatām mēs atstājam un kuras ne. Daudzu tirāžas tiešām bija milzīgas, tās var laist uz makulatūru, lai piedalītos pārstrādes procesā un kļūtu par izejvielām pārstrādātam papīram vai kādā citā veidā piedalītos aprītes ekonomikā. Domāju, ka nav gluži nepieciešams visām šīm grāmatām skatīties kā uz kaut ko briesmīgu.

Nojaušu, ka esat liels lasītājs.

Jau no bērnišķības grāmatas bijušas klātesošas pilni-

gi visur. Atceros, reiz parēlamies uz īres dzīvokli un, lai gan pats dzīvoklis bija vēl tukšs, jau bija pāris grāmatu. Manas attiecības ar grāmatām droši vien sākās brīdī, kad ieelpoju grāmatu putekļus, man liekas, tie būs izmainījuši manu uztveri. Tas gan humoristiskai atkāpei, bet grāmatas manā dzīvē tik tiešām bijušas klātesošas visur un visu laiku. Jau bērnišķā man patika uzziņu zinātniskā literatūra, bērnu enciklopēdijas, man patika šķirstīt un skatīties bildes, dažādas ilustrācijas. Grāmatas veidoja tādu kā ķekarveidīgu uztveri starp dažādiem vēstures un kultūras notikumiem, kas palīdzēja orientēties ikdienā. Pusaudzā gados lasīju ļoti daudz, cik vien atļāva laiks un, protams, sabiedriskā dzīve, čupošanās ar vienauzdiem. Tad nāca lasīšanas pārtrūkums, jo uzauku līdz ar digitālo mediju attīstību, un vienā brīdī tie pirmāca un uzmanību nokēra vairāk nekā grāmatas. Tomēr pēdējos gados esmu aktīvi strādājis pie tā, lai ikdienā atjaunotu savas attiecības ar grāmatām. Tagad saistībā ar savu plašo interešu loku mediju lasīt ļoti daudz grāmatu vienlaikus, izkļiedēta veidā. Tāpēc vienmēr ir kāda bilžu grāmata, ko skatos, tāpat blakus kādā zinātniskā literatūra, vēl vienlaikus vēsturiskā literatūra, tad daiļliteratūra, un vēl man tīri ļoti patīk satīra. Šo žanru vairāk skatos kontekstā ar kolekcionēšanu un interesi par starpkaru periodu. Piemēram, satīriskais mākslas žurnāls "Svari" iznāca no 1920. līdz 1931. gadam, tur ļoti daudz interesantu ziņmēto karikatūru.

Vai jūs nebiedē mākslīgā intelekta ielausāšanās visās jomās, arī grāmatu dizainā?

Mākslīgo intelektu izmantoju kā tādu terapeitisku sarunu biedru, kurš tādā ļoti vienkāršotā veidā spēj izkļāstīt notikumus, kontekstus un iedot atslēgas vārdus tālākai pētīniecībai, to var izmantot kā darbarīku, līdzīgi kā jau izmantojam dažādas datorprogrammas. Manā uztverē MI ir nedaudz šamaniska vērtība. Agrākos laikos gāja pie orākula, lai viņš izstāstītu kādas gudrības, tagad jautājumu uzdošam MI. Mēs pajautājam, un no kopejā vākuma mums atbild video, drošo aritmētisko, pareizo atbildi. Domājot par savu profesiju, šī drošā atbilde ir tas, kāpēc mani MI isti nebiedē, jo dizainera darbs tomēr ir jaunrade, kas neatražo jau esošos šablonus. Cilvēcisks pieskāriens ir ārkārtīgi svarīgs, un mākslīgais intelekts to nespēj dot. **122**

Avots: Kultūrzīmes

Datums: 01.04.2026

Kultūras darbinieki – mūsu laika varoņi

Daugavpilī notika forums "Kultūras dialogs – vēlmes, izaicinājumi un perspektīvas", kas pulcēja vairāk nekā 120 dalībniekus no visas Latgales. Pasākumā tikās kultūras jomas speciālisti, pašvaldību pārstāvji, nevalstisko organizāciju aktivisti un vietējo kopienu līderi.

Jelena Bobkova

Diskusiju centrā bija jautājumi par kultūras attīstību reģionā, sabiedrības līdzdalības stiprināšanu un ilgtspējīgas sadarbības veidošanu. Sarunās tika analizēti gan esošie izaicinājumi – finansējuma pieejamība, auditorijas piesaiste, kultūras pakalpojumu pieejamība reģionos –, gan arī jaunas perspektīvas un inovatīvi risinājumi.

"Mums ir pārāk daudz izaicinājumu – pat organizēto šo pasākumu. Sazinoties ar dažādu pašvaldību kultūras jomas darbiniekiem, nonācām pie secinājuma, ka viens no galvenajiem izaicinājumiem ir finansējums. Līdzekļi ir samazināti visās nozarēs, tostarp arī kultūrā. Šādā gadījumā cieš vai nu kvalitāte, vai apjoms. Un šodien mēs pacentīsimies šo jautājumu atrisināt, ja ne vienmēr būtiskākais ir nauda – svarīgi ir atrast kopīgu risinājumu," sacīja pasākuma organizators, biedrības "Dienvidlatgales NVO atbalsta centrs" vadītājs Oskars Zugickis.

Forumā piedalījās arī Latvijas kultūras ministre Agnese Lāce, kura iesauktās diskusijās un uzsvēra atklāto dialoga nozīmi starp kultūras organizācijām, pašvaldībām un vietējām kopienām. Savā uzrunā viņa uzsvēra, ka kultūrvides attīstība ir tieši saistīta ar reģiona iedzīvotāju aktivitāti un gatavību sadarbībai. Vienlaikus A. Lāce atzina, ka kultūra ir ne tikai neatņemama iedzīvotāju dzīves sastāvdaļa, tai ir arī būtiska loma drošības kontekstā, saliedēto sabiedrību. Tāpēc bija svarīgi saglabāt šīs nozares finansējumu: "Šī budžeta apspriešanas kontekstā bija svarīgi parādīt un pierādīt kultūras, mediju un nevalstisko organizāciju (NVO) lomu sabiedrības drošībā. Un par to nav jākūnās – ikviens kultūras darbinieks ir daļa no valsts iekšējās drošības. Pašlaik, kad notiek diskusijas par koncertzāli GORS, mēs redzam tās attīstību un lomu, saprotam, cik milzīga nozīme šai

institūcijai ir valsts iekšējās drošības un sabiedrības saliedētības stiprināšanā. Tāpēc visiem kultūras darbiniekiem ir svarīgi apzināties, ka mākslinieciskajā brīvībā, vārda brīvībā ierakstus nedrīkst. Tā ir ļoti svarīga demokrātijas daļa, tāpēc ir paredzēts stabils finansējums neatkarīgi no politiskās ietekmes. Tas ir tas, kas stiprina mūsu sabiedrību."

Sabiedrības integrācijas fonds (SIF) aktīvi atbalsta kultūras jomu un nevalstisko organizāciju darbību, uzskatot tās par būtisku sabiedrības sociālās un kultūras attīstības elementu.

Fonds īsteno vairākas programmas un grantu konkursus, kas vērsti uz kultūrvides stiprināšanu, nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu, radošo iniciatīvu veicināšanu un kultūras pasākumu pieejamības nodrošināšanu visām sabiedrības grupām. Īpaša uzmanība tiek pievērsta projektiem, kas sekmē starpkultūru dialogu, jauniešu un vietējo kopienu pārstāvju iesaisti aktīvā kultūras dzīvē.

"Ir dažādas teritorijas, kur organizācijas ir ļoti aktīvas – tās ir mūsu ilggadējās dalībnieces. Tiek dibinātas arī jaunas organizācijas. Šogad mums bija nevalstisko organizāciju inkubators, un no Latgales reģiona pieteicās jaunas organizācijas, kas izradīja vēlmi piedalīties. Tajā pašā laikā gribētos redzēt vēl lielāku iedzīvotāju aktivitāti gan NVO darbā, gan vietējās kopienās. Tieši tāpēc mēs šodien esam šeit, lai pastāstītu par iespējām un, pateicoties mūsu projektu uzvarētājiem, aicinātu cilvēkus būt aktīvākiem," teica SIF Sekretariāta direktore Inese Kalvāne.

Latgale pamatoti tiek uzskatīta par vienu no savdabīgākajiem Latvijas reģioniem. Šeit gadsimtu gaitā veidojusies unikāla kultūrvide, kurā savijušās latgalešu, latviešu, krievu, poļu, baltkrievu, ebreju un citu tautu tradīcijas. Šī daudzveidība ir kļuvusi par neatņemamu reģiona identitātes daļu.

Agnese Lāce

Inese Kalvāne

Reģions ir bagāts ar tautas tradīcijām – dziesmām, amatiem, keramiku, aužānu, kulināro mantojumu. Mūsdienu kultūras projekti, festivāli un mākslinieciskās iniciatīvas harmoniski papildina vēsturisko mantojumu. Par savu pieredzi darbā sarežģītos ģeopolitiskos apstākļos kultūras jomas pārstāvji no visas Latgales stāstīja visiem no Rīgas un saviem kolēģiem.

"Pie mums, Daugavpilī, ir daudz nacionāla sabiedrība – tā vēsturiski ir izveidojusies. Gadsimtu

gaitā dažādu tautību iedzīvotāji ir iemācījušies dzīvot kopā, svinēt savus svētkus, ieklausīties cits citā. Šeit tas ir dabisks process. Kultūrpolitikas veidošana, tājā pašā laikā ņemot vērā to, kas notiek valstī, manuprāt, nav radījuši kādu īpašu spriedzi. Ja mēs ieklausīsimies iedzīvotājos, savas kolēģos, mums viss izdosies," ir pārliecināta Daugavpils Vienības nama direktore Diāna Soldāne.

Tāpat kā daudzās citās vietās, arī Krāslavas novadā kultūras joma saskaras ar izaicinājumiem – ilgtspējīga finansējuma nepieejamību, jauniešu piesaisti, pielāgošanas digitālajai videi un auditorijas paplašināšanu. Tomēr aktīva pilsoniskā pozīcija, radošo kolektīvu iniciatīva un valsts un privāto struktūru atbalsts kultūras projektiem sniedz pārliecību par turpmāku ilgtspējīgu attīstību.

"Pašvaldība atbalsta kultūras darbiniekus un kultūras jomu kopumā. Situācija pie mums nav pasliktinājusies, neviena iestāde nav slēgta. Protams, saistībā ar iedzīvotāju skaita samazināšanos mēs izvērtējam, kā šo jomu optimizēt, taču darījām to ļoti rūpīgi un pārdomāti. Gribētos, lai lielāks Kultūras ministrijas un nacionālo institūciju atbalsts būtu bibliotēkām. Uzskatu, ka bibliotēkas, īpaši pierobežā, ir ļoti nozīmīgas iestādes, tāpēc jāmeklē risinājumi, kā tās saglabāt, īpaši pierobežā, ja bibliotēkas šeit ir kultūras,

informācijas un izglītības centri," pastāstīja Krāslavas novada Kultūras un tūrisma pārvaldes vadītāja Inga Goldberga.

Kultūras centri kļūst par dažādu pauduju un etnisko grupu tikšanās vietām, radot dialoga, sadarbības un kopīgas radošas darbošanās iespējas. Tie stiprina kopības sajūtu un veicina iedzīvotāju aktivitāti, padarot kultūru par sabiedrību vienojošu faktoru.

Forumā dalībnieki uzsvēra, ka kultūra Latgalē nav tikai tradīciju saglabāšana, bet arī mūsdienu attīstības instruments, kas veicina sabiedrības saliedētību un reģiona konkurētspēju. Īpaša uzmanība tika pievērsta sadarbības tīklu stiprināšanai starp organizācijām un vietējām kopienām.

Tāpēc kultūras organizāciju saglabāšana un atbalstīšana nav tikai finansējuma jautājums – tā ir investīcija reģiona ilgtspējīgā attīstībā. Granti, mācību programmas, infrastruktūras atbalsts un partnerības projekti ļauj organizācijām paplašināt auditoriju, ieviest inovatīvus formātus un saglabāt Latgales kultūras daudzveidību.

Forumā noslēgumā izskanēja aicinājums turpināt dialogu arī pēc pasākuma, īstenojot kopīgus projektus un iniciatīvas. Kā atzina daudzi dalībnieki, šādas tikšanās sniedz ne tikai jaunas idejas, bet arī iedvesmu turpmākam darbam, stiprinot Latgales kultūrtelpu.

Oskars Zugickis

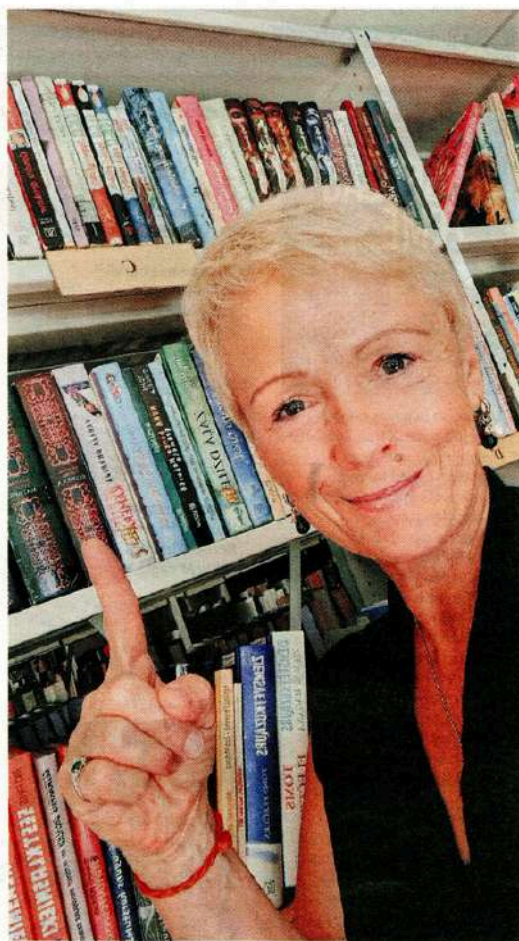

Foruma dalībnieki

PĀRĻIELUPES bibliotēkas vadītāja Jana Ķepīte smejas, ka katru dienu viņa izlasa vairākas bērnu grāmatas. "Stereotips, ka bibliotekārs zina visas grāmatas, neatbilst patiesībai. Tas vienkārši nav iespējams!"

FOTO NO JANAS ĶEPĪTES PERSONĪGĀ ALBUMĀ

JANA ĶEPĪTE kādā savā mūža bijusi saistīta ar katru no Jelgavas apkaimēm. "Izpētums nav arī bijušais RAF rajons ar dzīvojamo ēku masīvu, kur atrodas mana bibliotēka. Priecājos, ka gan jelgavnieku, gan pilsētas ciemiņu apzinā "RAF" vietā nostiprinās vārds "Pārlielupe", viņa pasmaida. "Šobrīd bibliotēka atrodas pa vidu dzīvojamam masīvam, bet mēs gaidām pārcelšanos uz citām telpām, lai nodrošinātu bibliotēkas pakalpojumu pieejamību pilnīgi visām kopienas iedzīvotāju grupām drošās, musdienīgas un visiem sasniedzamās telpās."

Būt par bibliotekāru ir misija

Mainīt profesiju ir ne tikai izaicinoši, bet arī drosmīgi, taču, kā tiek apgalvots kādā tautas gudrībā, kas neriskē, tas nevinē. Šis teiciens pilnībā attiecināms uz Pārlielupes bibliotēkas vadītāju Janu Ķepīti, kura, paklausot sirdsbalsij, pieņēma piedāvāto iespēju un kardinali mainīja savu karjeru. Kā tas izdevās, "Zemgales Ziņas" lūdza Janu dalīties pieredzē, kā arī sniegt ierosmi lasītājiem.

Bērnības sapņa neparastā transformācija

"Bibliotēku vidē nonācu pavisam nejauši, bet šobrīd darbā esmu iekritusi ar sirdi un dveseli," tā savu stāstu sāk Pārlielupes bibliotēkas vadītāja Jana Ķepīte. "Nevaru apgalvot, ka dzīvoju tikai darbā, taču bibliotēkā jutos ļoti labi, tā ir kļuvusi par manu dzīvesveidu."

Tas nenozīmē, ka Jana Ķepīte nedara neko citu, viņa ir ne vien mamma un vecmāmiņa, bet arī

draudzene, cilvēks ar saviem hobijiem un interesi par kultūras notikumiem. Tomēr arī citas savas dzīves lietas Jana, kā pati atzīst, uzlūko ar bibliotekāra skatu.

Jana pēc izglītības ir ekonomiste grāmatvede, taču šajā specialitātē ir strādājusi pavisam nedaudz. "23 gadus nostrādāju Latvijas Lauksaimniecības universi-

UZZINA

Līdztekus visiem citiem bibliotēkas pakalpojumiem Pārlielupes bibliotēka Lielupes labajā krastā ir vienīgā vieta, kas piedāvā kopēšanas un printēšanas pakalpojumus. "Tas ir svarīgi, jo, piemēram, ejot pie ārsta, cilvēkam prasa, lai viņam būtu līdzī izraksti," pauž Jana Ķepīte. Pieejams arī grāmatu vākošanas pakalpojums.

tātes Meža fakultātē. Tas bija atbildīgs un dinamisks darbs ar studentiem. Darbs man ļoti patika, bet dzīve ir malnīga un nekas pastāvīgs mums tajā nav apsolīts. Pēc kuleņa profesionālajā jomā sapratu, ka gribas kaut ko dziļāku." Tas arī loģiski, jo, kā Jana atzīst, visu savu apzināto mūžu, sākot no bērnības, vēlējusies kļūt

par ārsti. "Bibliotekārs, kādam šim speciālistam ir jābūt mūsdienās, kaut kādā ziņā ir salīdzināms ar ārstu. Lai cik neticami tas izklausītos, abas profesijas sasaucas. Starp tām ir velkamas paralēles, tāpēc noticis tā, ka bērniņas sapni piepildu tagad."

Kad plānojsi turpināt darba gaitas, Jana saņēma piedāvājumu strādāt bibliotēkā, taču ne par bibliotekāri. "Tas bija darbs ar dokumentiem. Kad biju kādu laiku pastrādājusi, šķita, ka varu ko vairāk. Man sāka pietrūkt saiksmes ar cilvēkiem, gribējās agūt ko jaunu un izpausties radoši." Tieši tobrīd uzzinājusi, ka Pārlielupes bibliotēka ir vakanta vadītāja vieta. Daudz nedomājot, viņa izlēma pieteikties. Lai sevi iedrošinātu, Jana to uztvēra kā iespēju, kura atnākusi istajā laikā. "Neviens negarantēja, ka izdosies, kā arī tobrīd par šo darbu man nebija dziļas izpratnes. Tā es sāku iepazīt vēl nezināmo biblio-

tēkas pasauli un to nenožēloju nevienu mirkli!"

Visvērtīgākā ir komunikācija ar kolēģiem

Kā ikvienā jaunā darbā, cilvēkam vispirms jāpielāgojas, jāsaprot, kas no viņa tiek gaidīts. Protams, arī Janai Ķepītei šis posms negāja sece. turklāt viņa pavisam drīz secināja, ka, lai labāk izprastu visus bibliotēkā notiekošos procesus, jāiegūst papildu izglītība. "Organizēt droši vien var jebkurš, bet, lai saprastu bibliotēkas būtību un to, kā mums, speciālistiem, jāstrādā ar visām iedzīvotāju grupām, atbilstoši viņu interesēm un vajadzībām, ir nepieciešamas plašas zināšanas." Lai tās iegūtu, Jana apmeklēja Latvijas Nacionālās bibliotēkas Kompetenču attīstības centru, kur apguvusi programmu "Bibliotēku zinību pamati". Viņa atzīst, ka kursu laikā pieredzējuši pedagogi, bibliotēku darba praktiķi, profesija nepieciešamās zināšanas skaidri

Avots: Zemgales Ziņas

Datums: 02.04.2026

DIVATĀ aiz leļļu teātra skatuves. Miezītes bibliotēkas vadītāja Aiga Volkova (pirma) un Jana Kepite.

PĀRĻIELUPES bibliotēkas kolektīvs. Jana Kepite (vidū) un viņas kolēģes – vecākās bibliotekāres Maija Zēberga (pa kreisi) un Līga Skadiņa.

JANA KEPIĒTE (no labās), Miezītes bibliotēkas vadītāja Aiga Volkova un vecākā bibliotekāre Eva Kulmane pēc muzikāli teatrāla Aleksandra Čaka dejas lasījuma "Satikt Čaku".

KOPĀ AR KOLĒĢI. Jana Kepite (pa kreisi) un vecākā bibliotekāre Līga Skadiņa.

UZZINA

Bibliotēku nedēļa Latvijā tiek atzīmēta kopš 1997. gada. Šogad tā norisināsies no 20. līdz 26. aprīlim ar vadmotīvu "Bibliotēkas nākotnei", akcentējot bibliotēku nozīmi zināšanu, inovāciju un sabiedrības attīstības veicināšanā. Šogad Bibliotēku nedēļai tiek aicinātas pievienoties arī Vācijas bibliotēkas, istenojot akciju "Viena diena bibliotēkas dzīvē" un papildinot to ar īpašu kopīgu uzdevumu. Bibliotēku nedēļā jau 14. reizi Latvijā notiks akcija "Viena diena bibliotēkas dzīvē" (#LibdayLV_2026).

AVOTS: WWW.BIBLIOTEKA.LV

sasistematizējuši. "Paldies Jelgavas pilsētas bibliotēkas vadībai, ka bija pretimnākoša motivējot un atbalstot. Ātri sapratu, cik svarīgas ir profesionālas zināšanas," atzist Jana. "Viens ir tas, ka es ieguvu jaunas zināšanas, bet otrs – komunikācija ar citiem bibliotekāriem, uzzinot, kā viņi strādā, kāda ir viņu pieredze. Saviem pedagogiem gan nodarbības, kad bija iespējams, gan arī mācību noslēgumā uzsveru, ka tieši citu kolēģu dalīšanās prasmēs un viņu pieredzē bija ārkārtīgi vērtīga."

Pārlielupes bibliotēkas vadītājas amatā Jana tulīt būs nostrādājusi trīs gadus. "Savā darbā vēļojoprojām mācos un pilnveidojos. Ļoti svarīgi šajā darbā un saskarsmē ar bibliotēkas apmeklētājiem ir palīdzēt saprast un novērtēt bibliotēkas pienesumu. Sāp sirds, ka bibliotekāra profesija sabiedrības vērtējumā nav prestiža. Manuprāt, tā ir interesanta, nozīmīga, radoša un daudzdimensionāla. Profesionālā izaugsme notiek nepārtraukti. Bibliotēku joma pašlaik mainās ļoti strauji. Nupat pieņemtie grozījumi Bibliotēku likumā iezīmē mūsdienu skatījumu uz bibliotēku lomur: tām jābūt atvērtām, pieejamām un sabiedrībai nozīmīgām institūcijām, lai stiprinātu iz-

glītību, kultūru un kopienu dzīvi visā mūsu zemē. Tapēc jāturās līmeni, balstoties uz pamata standartu, uz tā veidojot mūsdienu."

Varēs uzzināt, ko dara bibliotekārs

Aprīlis Latvijas bibliotekāriem ir īpašs mēnesis, jo tajā norisinās Bibliotēku nedēļa. Šogad tā notiks no 20. līdz 26. aprīlim, un šajā laikā ikviens aicināts apmeklēt bibliotēku kā vietu, kur satiekas zināšanas, radošums, tehnoloģijas un kopiena. "Šobrīd arvien vairāk tiek runāts par latviešu valodas saglabāšanu, lasītprasmes izaicinājumiem un nepieciešamību stiprināt interesi par grāmatām un kvalitatīvu literatūru," rezumē Pārlielupes bibliotēkas vadītāja, uzsverot, ka Bibliotēku nedēļa ir labs laiks šīm tēmām pievērst sabiedrības uzmanību. "Mūsu mērķis ir atklāt cilvēkiem bibliotēku kā pieejamu, interesantu, grāmatām un aktivitātēm bagātu vietu, vienlaicīgi stiprinot bibliotēkas prestižu." Ne mazāk svarīgi ir iepazīstināt arī ar laudim, kas strādā bibliotēku nozarē. "Droši vien aprunāsimies ar apmeklētājiem – ko viņiem nozīmē bibliotēka, kāpēc viņi to apmeklē, kas svarīgs slēpjas bibliotēkas plauktos."

Par to, kas Bibliotēku nedēļā plānots Pārlielupes bibliotēkā, pavisam drīz varēs uzzināt sociālajos tīklos. "Mēs noteikti piedalīsimies akcijā "Viena diena bibliotēkas dzīvē", kad dokumentēsim fotogrāfijas vai nelielus rakstus, kāda ir bibliotekāra darba ikdiena." Noteikti šajā nedēļā uz "grāmatu māju", kā saka bērni, nāks kāda no Jelgavas pirmsskolas iestādēm. "Pirmskolas vecuma bērni pie mums ir bieži viesi. Mēs viņus iepazīstinām ar bibliotēku un grāmatām, bet vislielākais prieks ir redzēt, kā viņi paši atrod savu grāmatu un klusāku stūrīti, kur to izpētīt vai palasīt," pasmaidīja Jana Kepite. "Tās ir īpaši gaīšas stundas – ar bērnu čalam, sirsnīgiem jautājumiem un skaļiem priekš, reizēm arī vilšanās pilniem izsaučieniem."

Bibliotēku nedēļā notiks arī Pārlielupes bibliotēkas senioru klubīna "Radīprieks" tikšanās. "Klubīna dalībnieki sanāk divreiz mēnesī. Plānoju, ka šo tikšanos saistīs ar Bibliotēku nedēļu." Un tieši Bibliotēku nedēļā Janai ieplānota tikšanās valsts sociālās aprūpes centra "Zemgale" filiālē "Jelgava", kur viņa kopā ar kolēģiem došas reizi mēnesī, lai tās iemīn-

kiem lasītu priekšā grāmatas. "Arī tas ir bibliotēkas pakalpojums, taču, kas attiecas uz šo nedēļu, protams, savu tikšanos sasaistīšu ar to kopā."

Kā iedrošināt runāt latviski?

Pārlielupes bibliotēkai piemīt kāda atšķirība jeb izaicinājums, salīdzinot ar citām Jelgavas grāmatu krātuvēm. Tā atrodas Lielupes labajā krastā jeb Pārlielupes apkaimē, kas agrāk tika dēvēta par RAF mikrorajonu, kur ir daudz vairāk mazākumtautību iedzīvotāju, it īpaši krievu valodā runājošo. "Tas mums ir liels izaicinājums. Kad sāku strādāt, šķita, ka ar apmeklētājiem bibliotēkai nebūs problēmu, jo tā atrodas pa vidu Pārlielupes daudzdzīvokļu ēkām, netālu ir bērnu dārzs un skola. Tātad dzīvība visapkārt kūsa. Taču, sākot strādāt, saproti, ka tik spoži nemaz nav", skaidro Jana Kepite. "Pārlielupes apkaimē ir ļoti daudzveidīga. Te, tāpat kā citās Jelgavas apkaimēs, mīt ģimenes ar bērniem, seniori, jaunieši, taču krievu valodā runājošo un viņu pēcteču jau vestriski kopš RAF rūpnīcas darbības laikiem šeit ir vairāk. Tas atstāj nospiedumu, ne vienmēr sliktā nozīmē. Nav viegli pašreizējā geopolitiskajā situācijā savest kopā Pārlielupes kopienu bibliotēkā. Kāda daļa iedzīvotāju iekļaujas. Viņos mīt lasīprieks, vēlme apmeklēt bibliotēku, bet ir arī bailīgāki cilvēki, kas nesapemas runāt latviski, taču cenšas to darīt." Nav noslēpums, ka liela bibliotēku apmeklētāju daļa ir seniori. "Saprotams, ka viņiem iemācīties runāt latviski nu jau ir grūti. Lai palīdzētu, 2025. gadā Pārlielupes bibliotēkā sākām organizēt sarunvalodas klubīnu "Es tevi saprotu, atbalstu, runāju". Tas darbojas reizi mēnesī jau vairāk nekā gadu. "Klubīna lielākais izaicinājums ir palīdzēt pārvarēt cilvēku bailes sākt runāt latviski. Viņi saprot teikto, zina vārdu nozīmi, taču baidās iesaistīties sarunā. Bieži notiek tā: šie cilvēki atnāk uz bibliotēku un pasaka pāris vārdu, piemēram, "Labdien!", "Paldies!",

"Uz redzēšanos!". Es un manas kolēģes kā bibliotekāri ikdienas darbā atrodamies šo cilvēku vidū, varam viņus iedrošināt pateikt kaut vienu teikumu, radot bibliotēka vidi, kurā pieņem un atbalsta." Katrai klubīna tikšanās reizei tiek izvēlēts temats, piemēram, plānots, ka ar video vai multiplikācijas filmu palīdzību apgūsim vai atkārtosim latviešu valodas vārdus, lai noskaidrotu cilvēku zināšanu līmeni, taču klubīnš nav latviešu valodas kursi, klubīnš ir atbalsts."

Cilvēki alkst tikt saprast un uzklausti

Bez bibliotēkas pamatfunkcijām, kas ir Bibliotēku likumā, realitāte mēdz piespēlēt arī citus uzdevumus, ar kuriem Janai Kepitei un viņas kolēģēm jātiec galā. "Bibliotekāra, tāpat kā ārsta, darbs ir misija. Tieši šobrīd es to ļoti izjūtu. Cilvēki alkst uzklausišanos, palīdzības un sapratnes. Brīžos, kad vienlaikus bibliotēkā ir vairāk cilvēku, sarunai isti nav laika, taču nereti notiek tā, ka apmeklētājs atnāk un tu jūti, ka viņš ļoti vēlas parunāt ne tikai par grāmatu, bet arī par sapīgām lietām," novēroja Pārlielupes bibliotēkas vadītāja. "Jo īpaši seniori. Ja izdodas uzķert īsto stīgu, arī jaunieši. Bija gadījums, kad pie mums atnāca meitene. Viņa prasīja grāmatu, kaut ko nokopēt un neiet prom. Sēž man pretī kā pie ārsta, un es saprotu, ka kaut kas nav kārtībā. Pamazām sākām sarunāties, un atklājās diezgan traģisks stāsts. Es viņu iedrošināju aiziet uz jauniešu centru "Pakāpiens", kas atrodas netālu. Piebildu: "Ja tu labāk un ērtāk jūties šeit, nāc, es tev varu piedāvāt kādu brīvprātīgo darbiņu. Tu man vari palīdzēt vai arī pasēdēt un palasīt, un mēs varam parunāties." Pēc tam, ejot uz "Pakāpienu", meiteni tur satīku, tas mani iepriecināja!"

Tas ir stāsts par attiecībām un dzīves gudrību, kas nāk ar laiku un bibliotekāra darbā ir īpaši nozīmīga.

"Bibliotēka nav tikai sienas un plaukti – tā ir kā dzīvs krustojums, kur satiekas visdažādākie cilvēki, katrs ar savu pieredzi, skatījumu uz dzīvi un izpratni par apkārtni. Viņi ne vienmēr domā vienādi un ne vienmēr runā vienā valodā, katram ir savs stāsts. Bibliotekārs šajā krustpunktā ir kā satiksmes regulētājs, kurš palīdz katram atrast savu ceļu. Mūsdienu bibliotekārs ir kā laba grāmatu – daudzslāpaina, atvērta un saprotama dažādiem lasītājiem," sarunas noslēgumā saka Pārlielupes bibliotēkas vadītāja Jana Kepite. **W**

— Lāsma Gainiece

MAF

Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Projekts "Novadu aktualitātes 2025". Par saturu atbild "Zemgales Ziņas".

Kamēr nāk cilvēki, bibliotēka dzīvo

MARTA KALNIŅA

Krapē, kā daudzviet laukos, dzīve pēdējos gados ir mainījusies – skolas vairs nav, iedzīvotāju sastāvs pamazām pārveidojas un arī ikdienas ritms kļuvis citāds. Taču pārmaiņas nenozīmē tukšumu. Vietās, kur kāds uzņemas rūpes un notur līdzsvaru, joprojām veidojas dzīva kopiena. Viena no šādām vietām ir Krapes bibliotēka, kuru jau trešo gadu vada Laura Jefimova. Šeit grāmatas ir tikai sākums – svarīgākais ir cilvēki, sarunas un sajūta, ka esi gaidīts.

– Bibliotēkā biežāk esam pieraduši sastapt pieredzējušas, gados vecākas bibliotekāres, tāpēc nedaudz neierasti redzēt jaunu vadītāju. Kā sākās tavs ceļš līdz darbam bibliotēkā?

– Tas notika diezgan neplānoti. Biju mājās ar dēlu bērna kopšanas atvaļinājumā un pastaigājoties bieži iegriezās bibliotēkā. Toreizējā vadītāja Marija Kusīņa saslima, bija ilgstoši prom, un man piedāvāja viņu aizvietot. Tā tas viss sākās. Pēc tam aizgāju mācīties, man ir augstākā izglītība bibliotēku zinātnē. Šis ir darbs, kur varu likt lietā gan savas zināšanas, gan radošumu. Man ir bijuši piedāvājumi strādāt citur, arī ar lielāku atalgojumu, bet man šeit ir labi.

– Ne visi paliktu mazā pagasta bibliotēkā, ja ir iespējas citur. Kas tev dod pārliecību, ka šī ir istā vieta?

– Esmu dzimusi krapēniete, šī ir mana bērnības bibliotēka, jūtu savas saknes šeit. Pazīstu cilvēkus, kuri nāk uz bibliotēku, zinu, kā ar katru runāt. Zinu, kam piezvanīt, ja kaut kas noticis, un zinu, ka arī man piezvanīs. Mēs te turamies kopā. Te ir droši. Bērnu var laist ārā spēlēties, nav jābaidās. Arī cilvēki citi citu pazīst. Esmu savā vietā. Man ir sajūta, ka es varētu šajā darbā strādāt visu savu darba mūžu.

– Kā tu raksturotu bibliotēkas lomu cilvēku ikdienā?

– Bibliotēka nav tikai vieta, kur izsniedz grāmatas. Cilvēki nāk gan pēc jaunumiem, gan parunāties, izstāstīt priekus vai bēdas. Tā ir satikšanās vieta un atbalsta punkts ikdienā – pie manis nāk arī pēc palīdzības ar dokumentiem, e-pakalpojumiem vai vienkārši pēc padoma. Citreiz atnāk arī ar aizdomīgām ziņām telefonā un jautā, vai tā nav krāpniecība. Šī uzticēšanās ir ļoti svarīga, jo, kamēr nāk cilvēki, tikmēr bibliotēka dzīvo.

– Bibliotēka atrodas vēsturiskā ēkā. Vai telpas ietekmē tās sajūtu?

– Ļoti. Ēka ir celta 1862. gadā, muiža pieskara šo zemesgabalu tautai, un ļaudis par saviem līdzekļiem uzcēla ēku – tautas namu. Šeit ir krāsnis, biezas sienas, koka un grāmatu smarža. Man šī smarža atgādina Ziemassvētkus. Bibliotēkai ir īpaša aura. Jā, remonts un modernā apkure būtu vajadzīga, taču krāsnis arī dod savu īpašo noskaņu.

Bibliotēkas žurnālu plaukts – viena no apmeklētāju iecienītākajām vietām

Bibliotēkā izveidots bērnu stūritis, taču Laura uzskata – to varētu paplašināt, piedāvājot bērniem vairāk iespēju lasīt, rotājoties un radoši darboties

– Kāda ir tavu lasītāju gaita? Ko viņi izvēlas, un kas viņus visvairāk interesē?

– Krapēnieši visvairāk lasa detektīvus, vēsturiskos romānus, ceļojumu literatūru un žurnālus. Senioriem patīk gan detektīvi, gan fantāzijas romāni. Žurnāli ir ļoti svarīgi – daudzi nāk tieši to dēļ.

– Kāds ir bibliotēkas apmeklētāju vecums, un kuri ir aktīvākie lasītāji?

– Pagājušajā gadā bibliotēkā bija reģistrēti 118 lasītāji, un ir tādi, kuri gada laikā izņem līdz pat 500 vienībām – grāmatas un žurnālus kopā. Ja tāds lasītājs aiziet mūžībā, tad arī bibliotēkai tas ir ļoti jūtams zaudējums, tāpēc es par visiem saviem lasītājiem ļoti rūpējos (smejas). Ja kāds ilgāk nav bijis – piezvanu, noskaidroju, kas noticis. Pārsvarā mani lasītāji ir cilvēki vecumā virs 55 gadiem un bērni no četrpadsmit līdz vienpadsmit gadu vecumam, bet bērnu plūsma pēdējos gados ir mainījusies.

– Vai tas saistīts ar to, ka Krapē vairs nav skolas?

– Jā, Krapē skolas vairs nav jau četrus gadus, un tas, protams, ietekmē pagasta ikdienu. Ieču bērni uz bibliotēku nāk. Mums ir laba loģistika ar apkārtējām

Krapes bibliotēkas vadītāja Laura smejojot saka: «Man esot kaut kādas burvju spējas iedestīt cilvēkos lasīšanas vēlni. Sākumā tas notika netišām, bet tagad, kad redzu, ka tas strādā, cenšos to izmantot»

skolām – skolēnu autobusi ir labi organizēti, un ģimenes jau ir pieradušas pie esošās kārtības.

– Kāda nozīme bibliotēkai ir bērnu ikdienā?

– Ļoti liela. Bērni pēc skolas nāk katru dienu – pa vienam, diviem vai bariņos, daudz bērnu ir vasaras brīvlaikā. Man šķiet svarīgi, ka viņi šeit satiekas, jo katrs mācās citā skolā, citā klasē, bet dzīvo vienā vietā. Bibliotēkā viņi iepazīst viens otru citādi – redz, kā otrs darbojas, zīmē, raksta, lasa. Viņiem patīcībā nevaļag daudz, lai gūtu prieku. Pat vienkārša grāmatzīmes izgatavošana var sagādāt lielu sajūsmu. Ja atnāk lielās bariņš, ātri izdomāju, ko viņiem darīt. Piemēram, iedodu uzdevumu sameklēt āra, tepat apkārtnē, puķi ar sarkanu lapu vai zilu ziedu, un pēc tam visi kopā meklējam enciklopēdijās, kas tā par puķi. Citreiz meklējam scēnas, noskaidrojam, kā tas sauc. Tā bērni vienlaikus gan darbojas, gan mācās. Ļoti gribētos plašāku bērnu stūriti, kur bērni varētu spēlēt galda spēles, darboties ar Lego, pavadīt laiku.

– Ko bērni visbiežāk izvēlas lasīt?

– Ļoti patīk bērnu enciklopēdijas, īpaši par konkrētām tēmām – zirgiem, iežiem, minerāliem. Viņi ienāk, paņem vienu uz labu laimi un sāk šķīstīt.

– Kā tu raksturotu senioru dzīvi Krapē – vai viņi jūtas vientuļi, vai tomēr spēj atrast savu kopā būšanas un aktivitāšu veidu?

– Protams, ir seniori, kuri dzīvo vieni, bet daudzi dzīvo ļoti aktīvu dzīvi. Viņiem ir savs draugu loks, dāmu klubini, kopīgas sēņošana, teātra braucieni. Arī viņus cenšos iesaistīt bibliotēkas dzīvē – organizēju pasākumus, izstādes, lai viņi ir dalībnieki, ne tikai vrotāji. Uz mūsu senioriem skatoties,

man šķiet – lūk, tā es arī gribētu novecot. Nevis sēdēt mājās un sevi žēlot, bet kustēties, dzīvot.

– Bibliotēkas bieži glabā ne tikai grāmatas, bet arī vietējo atmiņu. Kā ir Krapē – vai pie jums ir pieejami arī novadpētniecības materiāli?

– Jā, un tā ir viena no lielākajām vērtībām. Man ir saglabāti izdevuma «Krapes Avīze» numuri no 1998. līdz 2011. gadam. Pāris rakstus nofotografeju un lielu sociālajos tīklos, un cilvēki uzreiz nāca skatīties – meklēja jubileju apsveikumus, sēru vēstis, bērnu piedzimšanas sveiciens. Tas ļoti spilgti parāda pagasta dzīvi dažādos laikos. Šie materiāli noder arī bibliotēkas aktivitātēm. Piemēram, gatavoju krustvārdu miklu par Krapes pagastu, lai apmeklētāji varētu uzzināt ko jaunu par vietu, kur dzīvo.

– Kas bibliotekāra darbā tev patīk visvairāk?

– Tieši darbs ar grāmatām. Man ļoti patīk grāmatas pārclāt, pārlasīt vācīnus, būt ar tām kopā. Ja nebūtu Krapes bibliotēka, es sevi redzētu kādā lielākā bibliotēkā, krājuma komplektēšanas nodaļā, kur nodarbojas ar grāmatu iepirkšanu (smejas).

– Mēdz teikt, ka bibliotekāram pašam neatliek laika lasīšanai. Vai tā ir arī tavā gadījumā?

– Nē, nē, tas nav par mani! Es lasu daudz. Uzskatu, ka arī bērniem ir svarīgi redzēt, ka vecāki lasa. Man mājās tā mēdz būt – es apsēžos ar grāmatu, un pēc brīža arī dēls atnāk ar savējo un apsēžas blakus. Man patīk mistika – raganas, burvestības, latviešu dievības. Viena no manām mīļākajām grāmatām ir Sandras Krūmiņas «Zvaigžņu dārzi». Arī bibliotēkā esmu vairāk ieviesusi šo žanru, jo redzēju, ka cilvēkiem tas varētu interesēt.

– Vai kādreiz gribētos arī pašai rakstīt?

– Jā, tāda doma ir. Esmu mēģinājusi, bet vienmēr kaut kas traucē – bērni, darbs, ikdiens. Domāju, ka vēlāk tam pienāks laiks. Mani kaut kas briest, īpaši mistikas virzienā (smejas).

– Mūsdienās bibliotēkas arvien vairāk darbojas arī digitālajā vidē. Kā tas ir Krapē – vai bibliotēka ir aktīva sociālajos tīklos, un kā cilvēki uz to reaģē?

– Jā, Krapes bibliotēkai ir lapa Facebook un Instagram. Līdz TikTok vēl neesmu tikusi – esmu viena, un reizēm vienkārši nepietiek pēc ieraksta publicēšanas, kad jau kāds zvana un lūdz atlikt konkrēto grāmatu.

– Kā tu redzi Krapes bibliotēkas nākotni – īpaši domājot par to, kā mainās lasītāju paaudzes un paradumi?

– Par to es domāju daudz. Godīgi sakot, man ir arī bažas. Pēc gadiem divdesmit daudzi no šodienas pastāvīgajiem lasītājiem vairs neniāks, tāpēc jādomā, kā piesaistīt jaunus cilvēkus, īpaši mana vecuma grupu. Tas nav vienkārši. Ar saviem tuvākajiem cilvēkiem tas notiek dabiski – sarunas, pie kafijas, runājot par grāmatām. Bet pārējos vēl tikai mācos sasniegt. Bieži vien bibliotēkas tēma velkas līdzīri arī ārpus darba laika. Veikala, uz ielas, jebkur... Tautas nama vadītāja reiz teica, ka man ir kaut kādas burvju spējas iedestīt cilvēkos lasīšanas vēlni (smejas). Sākumā tas notika netišām, bet tagad, kad redzu, ka tas strādā, cenšos to izmantot (smejas). Ja citi cilvēki dzird, kā runāju par grāmatām, viņiem arī rodas interese un gribas iesaistīties. ●

Avots: Ogres Vēstis Visiem

Datums: 01.04.2026

Digitālās prasmes – ieguldījums nākotnē

Projekts ar nozīmīgu ietekmi uz sabiedrību

Madonas novada pašvaldība noslēdzies projekts "Sabiedrības digitālo prasmju attīstība", kas ir daļa no valsts mēroga iniciatīvas iedzīvotāju digitālo kompetenču stiprināšanai.

Projekta mērķis bija palīdzēt dažādām sabiedrības grupām apgūt un pilnveidot digitālās prasmes, tādējādi veicinot drošāku un pārlicinošāku tehnoloģiju izmantošanu ikdienā.

Projektu koordinēja Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju, Jaunatnes starptautisko programmu aģentūru un Madonas novada pašvaldību. Tas tika īstenots Eiropas Savienības Atvēršanās un noturības mehānisma ietvaros.

Plešas iespējas iedzīvotājiem visā novadā

Projekts bija paredzēts iedzīvotājiem vecumā no 16 līdz 74 gadiem, tostarp cilvēkiem ar invaliditāti. Mācības tika organizētas dažādās vietās – bibliotēkās, skolās, pirmsskolas izglītības iestādes un pašvaldības telpās, nodrošinot pieejamību pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai. Kopumā novadā tika izveidotas 94 mācību grupas.

Iespaidīgi rezultāti un pārsniegti mērķi

Sākotnēji Madonas novadā

Būtisku ieguldījumu sniedza bibliotēku vadītāji, kuriem 11. martā Madonas novada bibliotēkā Izglītības pārvaldes vadītāja Solvita Seržāne pasniedza pateicības rakstus.

tika plānots apmācīt 603 iedzīvotājus, bet Varakļānu apvienības pārvaldē – 62. Pēc Varakļānu pievienošanas novadam 2025. gada jūlijā katrai teritorijai saglabājās savi mērķi.

Projekta noslēgumā rezultāti būtiski pārsniedza iecerēto: kopumā klātienē mācībās piedalījās 948 iedzīvotāji; Madonas novadā – 737 unikāli dalībnieki un 118 atkārtoti (kopā 855); Varakļānu apvienības pārvaldē – 70 unikāli un 23 atkārtoti (kopā 93).

Papildus tam vairāk nekā 80 iedzīvotāji apguva digitālās prasmes pašmācības ceļā.

Bibliotēkas – projekta sirds

Nozīmīga loma projektā bija bibliotēkām. Tajās tika organizēti vairāk nekā 63% mācību grupu.

Būtisku ieguldījumu sniedza bibliotēku vadītāji, kuriem 11. martā Madonas novada bibliotēkā Izglītības pārvaldes vadītāja Solvita Seržāne pasniedza pateicības rakstus par nozīmīgu ieguldījumu pieaugušo neformālās izglītības veicināšanā un sabiedrības digi-

tālo prasmju stiprināšanā projektā "Sabiedrības digitālo prasmju attīstība".

Īpašs paldies Imeldai Saulītei, Dacei Čazerei, Dacei Tomiņai, Ivetai Larionovai, Vēsmai Norai, Larisai Maligīnai, Vinetai Truhanovai, Dīnai Sestulei, Sarmītei Dreiblatei, Agītai Opincānei, Ilutai Puzānei, Lilitai Glučūkai, Dacei Madalānei, Ingūnai Kaņeponei, Ievai Kārkliņai, Maijai Jaunbērziņai, Jolantai Vītolai, Valentīnai Krušķai, Lilitai Cimdiņai, Didzim Akmentīņam, Ingai Grotei, Jūsmai Ogorodņikovai.

Mācībspēks – veiksmes atslēga

Madonas novadā darbojas profesionāla mentoru komanda, kas tika atlasīta sadarbībā ar augstskolu RISEBA.

Jau 2025. gada novembrī Rīgā VARAM organizētajā pasākumā "Kā pārliecināt un iedrošināt iedzīvotājus piedalīties mācībās digitālo prasmju apguvei?" tika uzteikta Madonas novada mentoru komanda par ieguldījumu projek-

ta rezultātu sasniegšanā.

Mentoru zināšanas, spēja izskaidrot sarežģīto vienkārši, kā arī pacietība un atsaucība tika augstu novērtēta arī iedzīvotāju aptaujās.

2. un 11. martā Izglītības pārvaldes vadītāja Solvita Seržāne pasniedza pateicības rakstus par profesionālu un atbildīgu darbu mentora – pasniedzēja amatā Anai Zvaigznei-Tavarei, Līvai Romanovskai, Edijam Keirānam, Ojāram Krūmiņam un Kristapam Šķelam.

Praktiski ieguvumi ikdienas dzīvē

Mācību dalībniekiem bija iespēja apgūt dažādus digitālo prasmju līmeņus – no pamatprasmēm līdz padziļinātām iemaņām, piemēram, eParaksta izveidei un lietošanai.

Izsniegto aplieciņu sadalījums: 52% – 2. līmenis (491 aplieciņa), 32% – 3. līmenis (305 aplieciņas), 16% – 1. līmenis (152 aplieciņas).

Dalībnieki īpaši atzinīgi novērtēja iespēju mācīties savā bib-

liotēkā, iegūt zināšanas par e-pakalpojumiem, e-adresi un e-veselību, apgūt failu pārvaldību, uzlabot drošību internetā un saņemt praktiskus padomus ikdienas lietojtu izmantošanā.

Skats nākotnē

Projekts apliecina, ka digitālo prasmju attīstība ir būtisks priekšnoteikums mūsdienu sabiedrības izaugsmei. Tas veicinājis ne tikai zināšanu līmeņa paaugstināšanos, bet arī sabiedrības saliedētību un gatavību izmantot tehnoloģijas ikdienā.

Madonas novads ar šo iniciatīvu ir spēris nozīmīgu soli ceļā uz zināšanu, drošāku un digitāli prasmīgāku sabiedrību.

Sirsnīgs paldies visiem projektā iesaistītajiem par darbu, atbalstu un kopīgi sasniegtajiem rezultātiem!

JOLANTA PABĒRZA,
LĪVA DZENE,
Projekta koordinatores
pašvaldībā

Avots: Madonas Novada Vēstnesis
Datums: marts, 2026

Bibliotēkā bez maksas var apgūt digitālās prasmes

Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) Eiropas Savienības Atveseļošanas fonda projekta «Sabiedrības digitālo prasmju attīstība» ietvaros turpina īstenot bezmaksas digitālo prasmju mācības iedzīvotājiem visā Latvijā.

Tā katram ir iespēja stiprināt pašapkalpošanas prasmes, lai ikdienā pārlicenoši izmantotu publiskā un privātā sektora digitālos pakalpojumus, kā arī apgūtu nepieciešamos piesardzības pasākumus drošai un uzticamai darījumu veikšanai.

Tukuma novadā mācības norisinās **Tukumā, Kandavā, Slampē, Zentēnē un Engurē**. Mācības jau ir apguvuši vairāk nekā 100 iedzīvotāji. Kopš projekta sākuma digitālās prasmes jau apguvuši vairāk nekā 13 000 dažādu paaudžu Latvijas iedzīvotāju. Mācības notiek, darbojoties katram pie atsevišķa portatīvā datora nelielās grupās (10–15 cilvēki).

Mācības iespējams apgūt 3 līmeņos. 1. līmenis – pamata digitālās prasmes (datora un viedtālruna lietošana, interneta un e-pasta pamati, digitālā drošība); 2. līmenis – pamata digitālās pašapkalpošanas prasmes (failu pārvaldība, medijpratība, internetbankas lietošana, WhatsApp, pirkumi internetā, autorizācija un elektroniskā identifikācija); 3. līmenis – vidēja līmeņa digitālās prasmes (eParaksts, e-adrese, e-pakalpojumi, e-veselība, elektroniskā deklarēšanas sistēma (EDS), Informācijpratība). Katra līmeņa apguve ilgst 8 akadēmiskās stundas.

Piedalīties mācībās ir iespējams vēl līdz 30. aprīlim. Pieteikšanās: personiski lasītavā, Tukuma bibliotēkā, pa tālruni: 63182114 vai e-pastā: biblioteka@tukums.lv.

INFORMĀCIJU SAGATAVOJĀ TUKUMA BIBLIOTĒKAS DIREKTORES VIETNIECE **VIJA RATNIECE**

Avots: Neatkarīgās Tukuma Ziņas

Datums: 01.04.2026

Bibliotēka informē!

Novada bibliotēkas 1. stāvā ir pieejams Valsts un pašvaldības vienotais klientu apkalpošanas centrs (VPVKAC), kur ikviens var saņemt palīdzību dažādu valsts pakalpojumu izmantošanā.

Piedāvātie pakalpojumi:

- Brīvpieejas internets un datorizēta darbavieta klientiem (iespeja izmantot datoru, internetu, kā arī kopēt, drukāt un skenēt neliela apjoma dokumentus);
- Informācija par pieprasītajiem valsts pārvaldes pakalpojumiem;
- Attālinātas individuālas video konsultācijas ar VSAA, VID, VZD un Veselības inspekcijas speciālistiem;
- Palīdzība e-riku lietošanā;
- Palīdzība e-pakalpojumu pieteikšanā portālā: <https://www.latvija.gov.lv>;
- Pieprasīto pakalpojumu pieteikumu pieņemšana un iesniegšana iestādēs (ar klienta pilnvarojumu);
- Atsevišķu pieteikumu pieņemšana iestāžu vietā;
- Atbalsts Ukrainas civiliedzīvotājiem pakalpojumu saņemšanā;
- Apmācības darbā ar datoru, internetu un valsts pārvaldes portālu.

Informāciju iesūtīja
LĪVA ROMANOVSKA,
Madonas novada
bibliotēkas pakalpojumu
nodaļas vadītāja

Avots: Madonas Novada Vēstnesis

Datums: marts, 2026

NAUJENES BIBLIOTĒKĀ RADOŠI NOSLĒDZIES VĒRIENĪGS PROJEKTS

19. martā Naujenes bibliotēkā notika ELFLA projekta "Iedvesmas bibliotēka" noslēguma svētki, kuru laikā tika atklāta Naujenes folkloras kopas "Rūžņa" virtuālā grāmata.

Naujenes bibliotēkas vadītāja Diāna Čiževska uzsvēra, ka šis projekts ir ļoti nozīmīgs un dod atspērienu turpmākai attīstībai. Projekta iecere radās jau 2019. gadā, pārbūvējot Bērnu un jauniešu centru par bibliotēku.

Tolaik projektā terases izveidei naudas nepietika, tāpēc tika iesniegts projekts vairākos fondos, līdz beidzot partnerība "Kaimiņi" iedrošināja sniegt projektu un saņemt ELFLA finansējumu ieceres īstenošanai. Tā 2025. gadā tika īstenots projekts "Iedvesmas bibliotēka", kurā ieguldīti 48 342 eiro, no kuriem 36 745 eiro bija publiskais finansējums, bet 11 597 eiro pašvaldības līdzfinansējums.

Projekta ietvaros Naujenes bibliotēkā tika izveidota transformējamā lasītava "Ikvienam un visiem", kas ir pielāgojama gan ārtelpās, gan iekštelpās. Tā ir vieta, kur visu vecumu lietotāji var lasīt grāmatas, izmantot Wi-Fi, satikties un piedalīties bibliotēkas aktivitātēs.

Izveidota spēļu zona bērniem un jauniešiem, kas piedāvā gan izklaidi, gan izglītojošas aktivitātes – no mikstajiem Iglu klučiem līdz robotikai un virtuālajai realitātei. Savukārt

āra skatuve ir vieta, kur varēs notikt koncerti, teātra uzvedumi, diskusijas un kopienas pasākumi.

"Mūsu mērķis bija sakārtot bibliotēkas teritoriju, uzlabot pakalpojumu pieejamību un kvalitāti, radīt vidi, kas ir iekļaujoša, zaļa un draudzīga. Bet vēl svarīgāk – radīt vietu, kur cilvēki jūtas gaidīti un piederīgi," saka Diāna Čiževska. Viņa teic paudies Naujenes kopienas cilvēkiem, kuri atbalstīja projekta ideju un nobalsoja par projekta realizāciju, kā rezultātā tika saņemts 90 % projekta finansējums no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai un pašvaldībai bija jāiegulda vien 10% līdzfinansējums.

Projekta rezultāts: stikla terase ar papildaprīkojumu – astoņiem soļiem, 40 krēsliem un uzbrauktuvi, iegādātas viedās

ierīces – interaktīvā grīda, četras virtuālās realitātes brilles un robots, iegādātas 13 lielformāta spēles.

Šis projekts ir daudz vairāk nekā teritorijas sakārtošana vai jaunas konstrukcijas uzstādīšana. Tas ir stāsts par to, kā bibliotēka kļūst par vietu, kur satiekas cilvēki, idejas un radošums. Par vietu, kur varam lasīt, mācīties, spēlēt, radīt un svinēt kopā būšanu. Par vietu, kas ir atvērta ikvienam – bērniem, jauniešiem, ģimenēm, senioriem, draugiem un kaimiņiem. Īpašais bibliotēkas leprums ir jaunizveidotā stiklotā terase – moderna, funkcionāla un estētiska telpa, kas simbolizē bibliotēkas jauno elpu. Tā ir vieta, kur var notikt gan klusā lasīšana, gan radošās darbnīcas, gan sarunas, gan koncerti. Tā ir vieta, kas mainās līdzī mūsu vajadzībām un idejām.

Svinīgajā pasākumā tika atvērta Ingas Zeiles veidotā folkloras kopas "Rūžņa" virtuālā grāmata – dzīvs apliecinājums mūsu novada dziesmām, stāstiem un cilvēkiem, kuri prot saglabāt un nodot tālāk to, kas mums visiem ir dārgs. 1996. gadā izveidotā Naujenes folkloras kopa "Rūžņa" savu aktīvo darbību jau ir pabeigusi, daudzas dziedātājas jau ir aizsaulē, taču viņu atstātais nemateriālais kultūras mantojums ir liels un nozīmīgs, tāpēc Inga Zeile kopā ar Naujenes bibliotēku izveidoja šo virtuālo grāmatu, kas stāsta gan par pašas folkloras kopas vēsturi, gan par tās dziedātājiem, gan iekļauj viņu iedziedātās unikālās dziesmas, kas mantotas no paaudzes paaudzē.

Virtuālā grāmata pieejama Naujenes bibliotēkas emuārā

sadaļā "Virtuālās grāmatas".

Pasākumu izdaroja pagasta amatniece Inas Vaikules izstāde "Pinumos uzzied rozes", kurā var aplūkot viņas darinātos kļuģu pinumus un krāšņus rakstainus adītus cimdus.

Teksts, foto: Inese Minova

Avots: Augšdaugavas Novada Vēstis

Datums: 26.03.2026

Madonas novada bibliotēkas aktualitātes

Atskats uz aizvadītajiem mēnešiem ļauj novērtēt paveikto, bet vēl svarīgāk – ieraudzīt nākotnes iespējas.

Madonas novada bibliotēka februārī un martā piedzīvojusi aktīvu kultūras un izglītības dzīvi, kas kalpo par pamatu arī turpmākajam iecerēm. Jau otro gadu pēc kārtas Madonas novada bibliotēka ir sēklu maiņas punkts. Īpaši iepriecinoši, ka pēc apmeklētāju ierosinājuma bibliotēka plāno arī stādu maiņu, kas pavasara sezonā kļūst par gaidītu notikumu daudzumiem dārkopības entuziastiem. Tā būs vēl viena iespēja satikt domubiedrus, dalīties pieredzē un bagātināt savus dārzus ar jauniem augiem.

No 10. marta bibliotēkā skatāma neklātieņu zīmējumu konkurss darbu izstādē, veltīta 1991. gada barikāžu 35. gadadienai. Konkurss moto: "Iededzies! Iededzies un saproti. Iededzies un mili to – šo zemi visskaistāko".

14. martā Madonas novada bibliotēkā ar sirsniņu pasākumu noslēdzās "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2025". Visa gada garumā žūrijas dalībnieki ar lielu interesi lasīja, vērtēja un dalījās iespaidos par grāmatām, un noslēguma pasākums bija skaists kopā būšanas un paveiktā svīnēšanas brīdis. Īpašu prieku šim notikumam piešķīra "Kārumpasaku" autoru Liene Margeviča un Nata

Bramberga (Lauru Lapa), kā arī māksliniece Marina Heniņa. Klātesošajiem bija iespēja klausīties pasakas autoru lasījumā, piedalīties radošā mākslas darbnīcā un pagatavot konfekti gluži kā no grāmatas. Ziņkārīgākie apguva arī mazliet no noslepumainās pupiņu valodas. No sirds pateicamies autorēm par iedvesmojošo tikšanos, bet vislielākais paldies – mūsu čaklajiem žūrijas dalībniekiem un apmeklētājiem par aizrautību, atsaucību un mīlestību pret lasīšanu!

No 16. līdz 20. martam vairākās novada bibliotēkās valdīja rosiņa un izzinoša gaisotne, jo tur norisinājās Digitālās nedēļas aktivitātes, pulcējot dažādu paaudžu interesentus. Īpaši aktīvi Madonas novada bibliotēkas piedāvātajās nodarbībās iesaistījās Madonas pilsētas vidusskolas skolēni – kopumā 11 klašu grupas piedalījās izglītojošās nodarbībās, kurās tika atklāta mūsdienu tik aktuālā mākslīgā intelekta pasaule. Nodarbību laikā jaunieši ne tikai uzzināja, kā atpazīt mākslīgā intelekta radītus attēlus, balsis un tekstus, bet arī kritiski izvērtēja savus ikdienas digitālos paradumus. Diskusijas raisīja pārdomas par viedierīču lietošanas ietekmi uz koncentrēšanās spējām, miegu un savstarpējo komunikāciju, mudinot skolēnus pievērst lielāku uzmanību līdzsvaram starp virtuālo un reālo vidi. Savukārt se-

nioriem tika piedāvāta īpaši pielāgota lekcija "Mākslīgā intelekta ceļvedis senioriem – vienkārši un saprotami par mākslīgo intelektu un tā lietošanas iespējām". Tajā saprotamā valodā tika skaidrots, kas ir mākslīgais intelekts, kā tas darbojas un kādas praktiskas priekšrocības tas var sniegt ikdienā – sākot no informācijas meklēšanas līdz saziņai ar tuviniekiem un pakalpojumu izmantošanai. Digitālās nedēļas aktivitātes aplikcināja, ka interese par tehnoloģijām un vēlme tās izprast vieno dažādas paaudzes. Bibliotēka šajā laikā kļuva par vietu, kur mācīties, diskutēt un iedvesmoties, veidojot gudrāku un drošāku digitālo vidi ikvienam.

Patelcoties Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstam, pavasarī Madonas novada bibliotēkā tiks uzsākta projekta "Vārds autoram" realizācija. Projekta ietvaros Madonā viesosies rakstniece, žurnāliste, redaktore Iveta Džērve, rakstnieks un dramaturgs Jānis Jopevs, kā arī pasaku un bērnu grāmatu autore, radošo nodarbību vadītāja Inese Valtere.

Aicinām apmeklēt Bibliotēku nedēļu 2026!

No 20. līdz 25. aprīlim ar vadmotīvu "Bibliotēkas nākotnei" visā novadā norisināsies Bibliotēku nedēļa 2026, akcentējot bibliotēku nozīmi zināšanu, inovāciju un sa-

biedrības attīstības veicināšanā. Šogad iesaistīsies Latvijas un Vācijas bibliotēku kopprojektā un istenosim akciju "Viena diena bibliotēkas dzīvē". Bibliotēku nedēļa ir laiks, kad izceļam bibliotēku lomu sabiedrībā – kā vietu, kur satiekas zināšanas, radošums, tehnoloģijas un kopiena. Ikvienu novada bibliotēka aktīvi iesaistīsies, dalīsies savā stāstā, izstādē vai pasākumā un kopā veidos nākotnes bibliotēku – atvērta un iedvesmojošu. Gaidāmi daudzveidīgi pasākumi – tikšanās, izstādes, radošas darbnīcas un pārsteigumi dažādām paaudzēm, tāpēc aicinām sekot līdzi aktuālajai informācijai.

Madonas novada bibliotēkā 20. aprīlī plkst. 14.00 tiks demonstrēta filma "Jelgava 94", kas balstīta uz tāda paša nosaukuma kulta romānu (tikšanās ar autoru 23. aprīlī). 21. aprīlī plkst. 14.00 uz tikšanos ar lasītājiem ieradīsies Armands Puče. Viņš ir spilgta personība Latvijas mediju vidē – sporta žurnālists, rakstnieks un asredzīgs sabiedrisko procesu komentētājs, kura viedoklis vienmēr rosina domāt un diskutēt.

Grāmata nav tikai lasāmviela – tā ir piedzīvojums, kas sākas ar pirmo lappusi un aizved nezināmos ceļos. Ar šādu sajūtu aicinām 23. aprīlī uz Grāmatu svētkiem 2026 Madonā, kas šogad izskan īpaši noskaņā – kā daļa no Madonas pilsētas simtgades ieskaņas. Svētku moto "Grāmata – ceļojums

bez robežām" kļūs par istu pieredzi visas dienas garumā. Plkst. 11.00 svinīgi atklāsim svētkus un dosim startu dienai, kurā katrs varēs atrast savu stāstu. Turpinājumā – īpašas tikšanās ar spilgtām personībām literatūrā: Anda Lice, Inese Valtere, Inga Grenčberga, Jānis Jopevs un Kristīne Ulberga. Tā būs iespēja ne tikai dzirdēt autoru stāstus, bet arī sajūst, kā rodas grāmatas un idejas. Svētku kulminācijā plkst. 14.00 – tikšanās ar Zannu Dubsku, kas iedvesmos paskatīties uz ikdienu no jauna skatupunkta. Taču svētki būs dzīvi arī starp šīm tikšanās reizēm. Varēs atrast sev jaunu lasāmvielu grāmatu tirdzniecībā, ierakstīt savu vēlējumu Madonas simtgades grāmatā un kļūt par daļu no kopīga stāsta. Virtuālajā izstādē iepazīt 100 nozīmīgākās un lasītākās grāmatas, bet vēsturiskajos materiālos – ielūkoties simts gadus senā pagātnē, kur atdzīvojas laikrakstu rindas un cilvēku domas.

25. aprīlī aicinām uz īpaši sirsniņu un radošu pasākumu "Pasakas un pankūkas", kas kļūs par skaistu Bibliotēku nedēļas noslēguma notikumu Madonas novada bibliotēkā kopā ar "Smēdes namu".

Informāciju apkopojā LĪVA ROMANOVSKA, Madonas novada bibliotēkas Pakalpojumu nodaļas vadītāja

Avots: Madonas Novada Vēstnesis

Datums: marts, 2026

Vēstures draugu klubiņā Ērika Baltalkšņa pieredze – dzīva liecība par Sibīriju

Limbažu novada galvenās bibliotēkas (LNGB) Vēstures draugu klubiņa tikšanās 25. marta priekšvakarā aizritēja īpaši sirsnīgā un vienlaikus dziļi aizkustinošā gaisotnē. Tās centrā bija Ēriks Laimonis Baltalksnis – cilvēks, kura bērnības pieredze kļuvusi par nozīmīgu liecību vienam no traģiskākajiem Latvijas vēstures posmiem.

1949. gada 25. martā, kad Latvijā norisinājās masveida deportācijas, Ēriks, kuram bija tikai septiņi gadi, kopā ar mammu, tēti, abiem vecākajiem brāļiem un mamma draudzeni tika izsūtīts uz Sibīriju. Latvijā viņš atgriezās 13 gadu vecumā. Kā pats atzina, viņi aizbraukuši kā latvieši, bet atgriezušies kā krievi, jo svešumā nācies pielāgoties citai videi un valodai. Savā ziņā gan Baltalkšņu ģimenei paveicās – no izsūtījuma atgriezās visi. Tomēr Sibīrijā piedzīvotais atstāja paliekošas pēdas. Izturēt grūtos gadus palīdzēja mātes stiprā pārliecība, ka ģimene neko sliktu nav nodarījusi, jādzīvo un jāstrādā, neraugoties uz apstākļiem. Arī ticība Dievam deva spēku – vecāki ticēja, ka viņi tiks pasargāti un kādu dienu atgriezīsies mājās.

Kopā ar Baltalkšņu ģimeni vienā virzienā izsūtīja vēl divas latviešu ģimenes, taču varas iestādes apzināti centās izsūtītos izolēt – katra ģimene izmitināta atsevišķā sādžā, lai viņi nesatiktos un nespētu uzturēt ciešākus kontaktus.

Dzīve Sibīrijā nebija viegla. Strādāja visi, arī bērni, kuri pēc skolas devās kolhoza darbos. Ēriks atceras bargās ziemas ar dziļiem sniegiem un iespaidīgos pavasarus, kad Obas upē veidojās milzīgi ledus kalni. Neskatoties uz grūtībām, daba tur bijusi neparasti skaista – šī kontrastainā pieredze palikusi spilgti atmiņā līdz pat šai dienai.

Īpaši simbolisks bija brīdis, kad 70 gadus pēc izsūtīšanas Ēriks ar domubiedriem atkal devās uz Sibīriju. Zīmīgi, ka tieši tad pēdējā gaitā tika izvadīts pēdējais sādžas iedzīvotājs, it kā noslēdzot veselu laikmetu.

Tikšanās laikā savās atmiņās dalījās arī citi Vēstures draugu klubiņa dalībnieki – Anita Mellupe, Īrisa Daiņa un Uldis Bērziņš. Viņu stāsti bija dziļi personiski, smeldzīgi un aizkustinoši. Katra ģimene Latvijā ir piedzīvojusi tuvāku vai tālāku radnieku vai paziņu izsūtīšanas stāstus, šī vēsture skar gandrīz ikvienu.

Sarunas noslēgumā izskanēja būtiska atziņa – šādus stāstus grūti izstāstīt, bet tikpat grūti arī uz klausīt, tomēr tie ir ārkārtīgi svarīgi. Tie palīdz mums saprast, cik trausla var būt brīvība un cik stiprs –

Tiekoties LNGB ar Ēriku Laimoni Baltalksni (no labās)

cilvēks. Tāpat tie atgādina, ka vēsture nav tikai datumi un fakti, – tās ir cilvēku dzīves, likteņi un atmiņas. Šī tikšanās bija ne tikai atmiņu vakars, bet arī nozīmīgs atgādinājums neaizmirst, izprast un nodot šos stāstus nākamajām paaudzēm.

Nākamā Vēstures draugu klubiņa un Limbažu grāmatu kluba sadraudzības tikšanās plānota 8. aprīlī pulksten 16, kad tuvāk iepazīsim novadnieci, žurnālisti, izdevēju un vēstures entuziasti A. Mellupi.

*Vita MIKELSONE,
LNGB galvenā bibliotekāre
(novadpētniecības speciāliste)*

Avots: Auseklis

Datums: 31.03.2026

Bibliotēkā tiksies ar rakstnieci

Variņu bibliotēka ceturtdien, 2. aprīlī, pulksten 13.30 aicina uz tikšanos ar rakstnieci Ingunu Dimanti.

Rakstnieces literāro darbību raksturo meistarīga sižeta višana, kurā savijas spriedze, vēsturiski motīvi un cilvēcisko attiecību drāma. Viņas darbi, sākot no spilgtiem detektīvstāstiem līdz emocionāliem dzīvesstāstiem, ir iekarojuši daudzu lasītāju sirdi, stāsta Variņu bibliotēkas vadītāja Madara

Kušnere.

“Katru gadu ir plānotas tikšanās ar rakstniekiem, un tā kā bibliotēkā ir diezgan liels klāsts Ingunas Dimantes grāmatu, radās ideja, ka vajadzētu viņu uzaicināt ciemos. Rakstniece ir ļoti atsaucīga. Atbildēja uzreiz, ka labprāt atbrauks,” piebilst Madara Kušnere.

Grāmatmīļiem šī būs iespēja satikt autori klātienē, uzdot savus jautājumus un uzzināt, kā dzimst viņas grāmatu varoņi. ☑

— Sandra Pētersone

Avots: Ziemeļlatvija

Datums: 01.04.2026

Latvijā pēdējos gados Latvijas Permakultūras biedrības Mantotā kultūrauga un sēklu lototāju kustība sadarbībā ar bibliotēkām aicina uz pašu vāktu sēklu un audzēto augu maiņu. Maiņas tīklam pievienojusies Līgatnes pilsēta, Priekuļu un Mārsnēnu bibliotēka.

Līgatnieši ir čakli mazdārziņu kopēji. "Kaimiņi katru pavasari dalās ar sēklām. Rudenī jau vienmēr ievāc vairāk," pastāsta Vija Meņģele. Viņai daudz dažādu ķirbju sēklu, pērn bijusi laba raža, savākusi no ogām, kas vislabāk garšo un izaug lielas. Vija atzīst, ka ķirbji saziedas un ne vienmēr nākamajā gadā būs tādi paši, bet tomēr tie ir pašas audzēti. "Kāpēc man jāpērk sēklas, ja tās ir manā dārzā. Arī kāršu pupas vienmēr izaug," stāsta līgatniete un kaimiņiem piedāvā arī kādu skaistu graudzāli, kas gadiem aug dobi.

"Sēklā ir saglabājusies informācija par augšanas apstākļiem. Dārzā šķirnes var sakrustoties, un rodas jaunas, tā gadu gaitā izveidojas tautas selekcionēti augi, dārzeni. Tie ir izturīgāki pret konkrētās vietas apstākļiem, pielāgojušies augsnei, veselīgāki. Liepājā un Alūksnē apstākļi atšķiras un atšķiras arī vienu un to pašu šķirņu dārze-

Vienmēr pašu vāktas sēklas

◆VAR PANEMT LOLOŠANAI. Latvijas Permakultūras biedrības mantoto kultūraugu un sēklu lototāju kustības pārstāve Daina Mūrniece (no kreisās) un līgatnietes Inga Mauraga un Vija Meņģele pārlūko sanestās sēklas.

ņu, augļu garša. Tie, kas ilgstoši ataudzēti, no kuriem atlasīti labākie īpatņi, kas izturīgi gan pret vēlām pavasara salnām, agriem rudeniem, klimata pārmaiņām, kā arī pret slimībām un

kaitēkļiem, pielāgojas dažādajām pārmaiņām. Tāpēc tie kā vērtība jālo - jāaudzē, jāvāc sēklas un ar tām jādalās," atgādina D. Mūrniece un uzsver, ka ļoti svarīgi ir dalīties. Iemesls

tam arī gluži praktisks – ja pašam neizdosies sēklas savākt, varēs dabūt no kaimiņa. Diemžēl pēdējās desmitgadēs izzūd un aizvien retāk var atrast, piemēram, vasaras kiplo-

kus, ģimenes sīpolus.

Līgatniete Inga Mauraga uzsver, ka vairākus gadus mēģinājusi izaudzēt ģimenes sīpolus no veikalā pirktā stādmateriāla, bet nekas prātīgs nav izaudzis. "Šodien tiku pie zemajām sviesta pupiņām, dažādu krāsu ozolītes sēklām un arī sierāboliņa sēklām. Pirms gadiem Lietuvā nopirku sierāboliņu, bet neizdevās saglabāt," atklāj mazdārziņa saimniece, sēklu maiņas punkta apmeklētāja.

Ivars Krieviņš ir tomātu kolekcionārs. Ik vasaru viņa siltumnīcā aug vairāki desmiti šķirņu. "Audzēju tikai tos, kas pašam un ģimenei garšo. Čūku pupas, zirņi, pupiņas tikai paša vāktas, neatceros, ka būtu pircis sēklas. Čūku pupas audzēju dažādās vietās. Ja vienā vagā maža raža, citā liela," pieredzē dalās I. Krieviņš.

D. Mūrniece pastāsta, ka Latvija ir viena no retajām valstīm, kur kolekcionāri drīkst tirgot neregistrētu šķirņu sēklas. Tā tas aiziet tautā, un bieži vien aizmirstas nosaukums, kā tad isti tos tomātus, pupiņas, gurķus vai burkānus sanca. Tad vienkāršības un skaidrības labad tos nodevē sēklu devēja vārdā - "Guntas gurķi", "Ainas pupiņas" vai "Kārļa tomāti". Nosaukumam nav nozīmes, būtiskākais, ka tie tiek audzēti un piecē ar ražu. □

Avots: Druva

Datums: 02.04.2026

Salacgrīvas muzeja krājuma glabātāja Ivetta Kalniņa (no kreisās) ar izstādes autoru Filipu Maržo un Francijas institūta Latvijā kultūras atašeju Ditu Podskočiju

Salacgrīvā atklāta franču fotogrāfa izstāde

Līdz ar pirmajām pavasara vēsmām, ko daudzi izmanto atpūtai jūras piekrastē, Salacgrīvas muzejā atklāta franču fotogrāfa Filipa Maržo (Philippe Margeault) izstāde *Baltijas piezīmes*. Tajā apskatāmi autora iemūžinātie mirkļi, kopš 2016. gada apceļojot Baltijas jūras krastus Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Polijas, Somijas, Vācijas, Dānijas un Zviedrijas pilsētās un salās. Fotogrāfijās autors ataino šīm zemēm līdzīgo un atšķirīgo, padziļinātu uzmanību pievēršot unikālajam, nevis vispārīgākajiem reģiona simboliem. Izstādes radošo ceļu viņš aizsāka Rīgā un gadu gaitā paspējis to eksponēt vairākās vietās, kur tapuši fotouzņēmumi.

F. Maržo dzimis Parīzē, tomēr pirms sešiem gadiem nolēma pārcelties uz dzīvi Gdaņskā, Polijā, lai ik dienu būtu Ziemeļ-

eiropas valstu tuvumā, iepazītu to klimatu un iedzīvotājus. Tas nebūtu iespējams, paliekot Francijā. Baltijas jūra, viņaprāt, izstaro aizraujošu ziemeļu gaismu. Autors galvenokārt nodarbojas ar tradicionālo, analogo fotogrāfijas mākslu uz melnbaltiem gaismjutīgiem materiāliem, kā arī digitālo fotogrāfiju. Šāda izvēle veikta, jo melnbaltais attēls palīdz saskaņot būtisko, izceļot gaismas, kontrasta un ēnu spēli, savukārt krāsas viņš uzskata par vairāk aprakstošu elementu, kas ne vienmēr spēj tik kvalitatīvi nodot piedzīvoto.

Glīti noformētajos rāmjos aplūkojama arī Vidzemes piekraste, tāpēc izstāde ar Francijas institūta Latvijā starpniecību nonākusi mūspusē. Filipu šeit īpaši pārsteidzis lielais akmeņu daudzums krastā. Salacgrīvas muzejā viņš pirmo reizi vie-

sojās pērnruđen, kad tapa skaidrs, ka darbi jāizstāda arī šeit. Tā uz muzeju atceļoja 60 fotogrāfijas, kas ir lielisks veids, kā atzīmēt šogad aprītošo divsimtgadi, kopš francūzis Žozefs Nicefors Nipss (Joseph Nicéphore Niépce) izgudroja fotogrāfiju. Tā simboliski atklāta martā, kas ir frankofonijas mēnesis – laiks, kad tiek uzsvērtā franču valoda un kultūra. Šī ir jau astotā izstādes pietura.

Baltijas piezīmes Salacgrīvā būs skatāmas līdz vasaras beigām. Interesenti aicināti iepazīties arī ar Francijas institūta Latvijā dāvināto franču mūsdienu lugu izlasi *Lasīt un spēlēt 1*, kas nonākusi Salacgrīvas bibliotēkas krājumā.

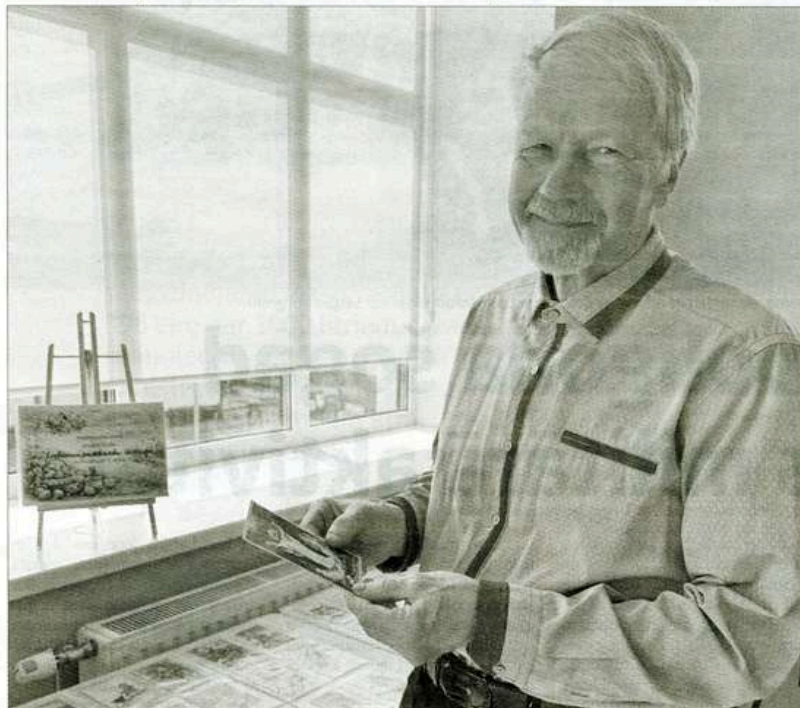
Fanija ROMEIKO
Ilgas TIESNESES foto

Avots: Auseklis

Datums: 31.03.2026

Vaļasprieks, kas saista visu mūžu

Svētkos apskatāma Lieldienu atklātņu izstāde

KOLEKCIONĀRS Aivars Kluša.

Plaviņu bibliotēkā var apskatīt Lieldienu atklātņu izstādi no Aivara Kluša privātās kolekcijas. Tās atklāšanā varēja tikties arī ar pašu kolekcionāru, kurš bibliotēkas apmeklētājiem ļabi zināms, jo tā nav pirmā viņa izstāde šajā vietā.

SANDRA PUMPURES
TEKSTS UN FOTO

Meklē dzelzceļa malā

Aivara Kluša un viņas sievas Irēnas dzimtā puse ir Plaviņas, bet tagad viņi dzīvo Kalsnavas pagasta "Kamenēs", kur mājvietu radis pašu veidots senu priekšmetu muzejs un Aivara kolekcijas. To viņam ir daudz — diplomu, nošu partitūras, monētas un daudz kas cits.

Aivars atzīst, ka viņu pamatā interesē lietas līdz pagājušā gadsimta 40. gadiem, un sākās tas viss vēl skolas gados Plaviņās ar sērkokčiņu kastīšu etiķetēm.

"Tolaik gandrīz katrs kaut ko kolecionēja, un arī es aizrāvos. Izdevās savākt labāku sērkokčiņu kastīšu etiķešu kolekciju nekā citiem, pateicoties dzelzceļam. Dzīvojām dzelzceļa sliežu ceļa vienā pusē, bet dārzums bija otrā pusē. Ejot uz to, reiz pie sliekšņa atradu Krievijā ražotu kastīti, pēc tam vēl citas, kādas pie mums nebija. Sapratu, ka tās izmet vilciena pasažieri. Sāku regulāri apstaigāt dzelzceļa malu pa vienu pusi

no Plaviņām līdz Ozolsalai, pa otru atpakaļ. Bija reizes, kad vienā dienā atradu trīs sērkokčiņu kastītes, citreiz nevienu, bet kolekcija veidojās iespaidīga," stāsta Aivars.

Interesē tikai senāki

Tad sekoja marku kolecionēšana. Sākumā tās bija ne īpaši izcilas, tāpat kā to albumi, bet vēlāk jau gadījās kas retāks un interesantāks, arī trīsstūra markas. Kvalitatīvāki bija arī marku albumi. Tad trenera Valērija Rudakova iespējā pievērsies monētām.

"Līdz tam nebiju tādas pat redzējis, bet, kad viņš parādīja, man vajadzēja tikai tās! Tikai kā lai pie tām tiek? Treneris ieteica vērsties pie kāda kolekcionāra, kuru arī interesēja markas. Es viņam iemainīju visu savu marku kolekciju pret kastī ar dažādām monētām. Kas tā bija par veiksmi iesācējam pirmsākumā!" ar smaidu atceras Aivars.

Vēlāk dzīvē bija citas prioritātes — mācības, darbs, ģimene, bet pamazām interese par kolecionēšanu atjaunojās. Kad uzgājis kādus senākus priekšmetus, vienam pievienojās mākamie, un tā visu laiku. Kad redzēslokā nonāca viens priekšmets, bija vēlme meklēt arī citus, jo tas bijis interesanti. Tā ir arī ar atklātnēm. Aivars atzīst, ka viņu interesē ne tikai to attēli, bet teksti otrā pusē, kas atklāj daudz par cilvēkiem un

laiku, kurā viņi dzīvojuši. Izstādē redzamas atklātnes no cara laikiem līdz 1940. gadam.

Izcēļ ar troksni

Aivars atzīst, ka kolecionēšana ir aicinājums, kas aizrauj un dara dzīvi interesantāku. Tas gan prasa arī zināmus ieguldījumus, uz ko viņš atbild — vieni naudu iztērē cigarettēm vai kam citam, bet viņš šādi. Pārāk dārgi viņš gan nemaksā, jo daudz ko varot iegūt arī maiņas ceļā. Otrdienās Aivars joprojām dodas līdz Madonas kolekcionāru tikšanās, lai aprunātos, kuram kas interesants, ko jaunu ieguvuši.

Kolekcijas priekšmetu iegūšana notiek dažādā veidā. No interesantāk iegūtajiem eksemplāriem Aivars min zaģētavas iekārtu no Aiviekstes HES. Kad uzņēmumā iegādājās jaunu, veco vairs neizmantoja. Pēc ilgākām sarunām īpašnieki piekrituši to atdot Aivaram. Tāds pamatīgs veidojums, kas tikpat pamatīgi iebetonēts.

"Sākumā to laukā mēģināja izdabūt uzņēmuma strādnieki, bet neveiksmīgi, saliecot un salaužot visu iespējamo. Man tomēr nebija miera, sameklēju kārtīgu domkratu, tad otru, paliku apakšā un mēģināju celt. Vienreiz, otreiz — nekā. Jau sāku samierināties, ka iekārta paliks, kur bijusi. Tad nolēmu mēģināt vēl pedējo reizi, un, kā celtu, tā ar

SVEICIENS aprīli.

PRIECĪGAS LIELDIENAS no senatnes.

lielu troksni tā nonāca nost. Vēl jau tā bija arī jāaizved līdz mājai. Sarunātais traktorists mēģināja vest uz traktora lāpštas, ko smagā iekārta spieda pie zemes un pat automātiskā sistēma nepalīdzēja. Pabrauca gabaliņu, bija jāstājas nost, un viņš jau domājis, ka būs mežā jāatstāj. Tad atslēdzis visas drošības sistēmas un līdz manām mājām kaut kā tika. Viņš gan mani tā lamāja, atstāja iekārtu un aizbrauca," ar smaidu atceras Aivars.

Vieta kā vēsture

Iekārtu viņš salaboja, uzceļa tai apkārt ēku, kas lika pamatu tālākajam tehnikas muzejam, jo "dzelži" ir Aivara vaļasprieks. Tagad vēsturisko lietu "Kamenēs" ir tik daudz, ka visas pat grūti uzskaitīt.

Saimnieka vaļasprieku veicina arī mājas atrašanās vieta, kas ir Aiviekstes muižas teritorijā un no kuras netālu ir arī vēsturiskais Čūkas krogs. Par šīs vietas vēsturi viņi iepriekš nebija zinājuši. Tagad Irēna stāsta, ka, iekārtojot un kopjot dārzu, nejausi atrasti seni priekšmeti — pat Nameja gredzens, saktiņas, monētas un daudz kas cits. Tas arī ieinteresējis meklēt informāciju par šo vietu. Savukārt dāļdarza veidošana mudinājusi radīt vēl vienu kolekciju, vācot interesantas formas akmeņus, kas uzieti gan turpat un apkārtnē, gan vesti pat no tālienes. To visu var apskatīt uz vietas Kalsnavas pagasta "Kamenēs". Bet Lieldienu kartīšu izstāde Plaviņu bibliotēkā skatāma līdz 17. aprīlim. ♦

Avots: Staburags

Datums: 02.04.2026

Salacgrīvas muzeja krājuma glabātāja Ivetta Kalniņa (no kreisās) ar izstādes autoru Filipu Maržo un Francijas institūta Latvijā kultūras atašeju Ditu Podskočiju

Salacgrīvā atklāta franču fotogrāfa izstāde

Līdz ar pirmajām pavasara vēsmām, ko daudzi izmanto atpūtai jūras piekrastē, Salacgrīvas muzejā atklāta franču fotogrāfa Filipa Maržo (Philippe Margeault) izstāde *Baltijas piezīmes*. Tajā apskatāmi autora iemūžinātie mirkļi, kopš 2016. gada apceļojot Baltijas jūras krastus Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Polijas, Somijas, Vācijas, Dānijas un Zviedrijas pilsētās un salās. Fotogrāfijās autors ataino šīm zemēm līdzīgo un atšķirīgo, padziļinātu uzmanību pievēršot unikālajam, nevis vispārīgākajiem reģiona simboliem. Izstādes radošo ceļu viņš aizsāka Rīgā un gadu gaitā paspējis to eksponēt vairākās vietās, kur tapuši fotouzņēmumi.

F. Maržo dzimis Parīzē, tomēr pirms sešiem gadiem nolēma pārcelties uz dzīvi Gdaņskā, Polijā, lai ik dienu būtu Ziemeļ-

eiropas valstu tuvumā, iepazītu to klimatu un iedzīvotājus. Tas nebūtu iespējams, paliekot Francijā. Baltijas jūra, viņaprāt, izstaro aizraujošu ziemeļu gaismu. Autors galvenokārt nodarbojas ar tradicionālo, analogo fotogrāfijas mākslu uz melnbaltiem gaismjutīgiem materiāliem, kā arī digitālo fotogrāfiju. Šāda izvēle veikta, jo melnbaltais attēls palīdz saskaņot būtisko, izceļot gaismas, kontrasta un ēnu spēli, savukārt krāsas viņš uzskata par vairāk aprakstošu elementu, kas ne vienmēr spēj tik kvalitatīvi nodot piedzīvoto.

Glīti noformētajos rāmjos aplūkojama arī Vidzemes piekraste, tāpēc izstāde ar Francijas institūta Latvijā starpniecību nonākusi mūspusē. Filipu šeit īpaši pārsteidzis lielais akmeņu daudzums krastā. Salacgrīvas muzejā viņš pirmo reizi vie-

sojās pērnruđen, kad tapa skaidrs, ka darbi jāizstāda arī šeit. Tā uz muzeju atceļoja 60 fotogrāfijas, kas ir lielisks veids, kā atzīmēt šogad aprītošo divsimtgadi, kopš francūzis Žozefs Nicefors Nipss (Joseph Nicéphore Niépce) izgudroja fotogrāfiju. Tā simboliski atklāta martā, kas ir frankofonijas mēnesis – laiks, kad tiek uzsvērtā franču valoda un kultūra. Šī ir jau astotā izstādes pietura.

Baltijas piezīmes Salacgrīvā būs skatāmas līdz vasaras beigām. Interesenti aicināti iepazīties arī ar Francijas institūta Latvijā dāvināto franču mūsdienu lugu izlasi *Lasīt un spēlēt 1*, kas nonākusi Salacgrīvas bibliotēkas krājumā.

Fanija ROMEIKO
Ilgas TIESNESES foto

Avots:

Datums: .2026